

Kurskod: SKOK11
Termin: Vårterminen 2022
Handledare: Mozghan Zachrisson & Jörgen Eksell
Examinator: Asta Cepaite

Viskleken - Från media till mottagare

En narrativ studie kring visseblåsaress påverkan på informationsspridningen i en krissituation

FRIDA LAHTI & GUSTAV OHLÉN

Lunds universitet
Institutionen för strategisk kommunikation
Examensarbete för kandidatexamen

Ett stort tack

Till Lunds universitet och Institutionen för strategisk kommunikation

Vår handledare Mozghan Zachrison som gett oss stöttning och råd

Jörgen Eksell för din vägledning och dina goda litteraturtips

*Samt Disa Thorsson Loong och Sarah Goldman som hjälpt oss genom kamratgranskning
under hela arbetsprocessen.*

Tack för att vi även under de svåraste utmaningarna fått skratta.

Till sist vill vi betona att båda uppsatsförfattare bidragit till lika stora delar av arbetet.

Abstract

In recent years whistleblowing has increased. At the same time, the hybrid media culture has allowed whistleblowers to further participate in, and influence narratives. Previous research demonstrates both the increased impact of whistleblowers and the relevance of the two-step flow model in the hybrid media landscape. What is not investigated, however, is the relationship between whistleblowers' information distribution and the two-step flow of communication model. Through the media narrative, whistleblowers can interfere with, and thus influence perception of a crisis situation. The following study will, through a qualitative content- and narrative analysis, examine this claim. The material consists of text excerpts from both mass media and Twitter. The purpose of this is to get an overview of how the hybrid media culture works when narratives with whistleblowers as key actors are developed, as well as how narratives can influence the public's perception of a crisis situation. The analysis examines what narratives exist of the whistleblowers in the Macchiarini case through three time periods. Crucial events that affect the narrative are also mapped. The analysis subsequently examines the role of whistleblowers in the development of the narrative. Finally, the study's conclusions are presented showing that whistleblowers cannot be defined as opinion leaders according to the two-step flow model, but that they have a crucial role in the development of the narrative. Further the study suggests that users on Twitter can be defined as opinion leaders, as they share information presented by the whistleblowers via the mass media, directly to their followers.

Keywords: whistleblowers, whistleblowing, narratives, the hybrid media culture, mass media, social media, the two-step flow of communication model, opinion leaders, crisis communication, crisis situation

Number of characters: 99 692

Sammanfattning

Antalet visseblåsningar har ökat under de senaste åren och fått större påverkan på uppfattningen av krissituationer. Samtidigt har det hybrida medielandskapet gjort det enklare att delta i och influera narrativ som visseblåsare. Tidigare forskning har påvisat både visseblåsares ökade påverkan och tvåstegshypotesens relevans i det hybrida medielandskapet. Vad som däremot inte undersökts är relationen mellan visseblåsares informationsspridning och kommunikationsflöden enligt tvåstegshypotesen. Genom det mediala narrativet kan visseblåsare påverka och således influera narrativ kring en krissituation till sin egen fördel. Följande studie kommer genom en kvalitativ innehållsanalys och narrativ analys undersöka ovanstående påstående. Materialet består av textmaterial från både massmedia och sociala medieplattformen Twitter. Ändamålet med detta är att få en bred överblick av hur det hybrida medielandskapet fungerar när narrativ med visseblåsare som centrala karaktärer utvecklas, samt hur narrativ kan influeras och påverka allmänhetens uppfattning av en krissituation. I analysen undersöks vilka narrativ som finns kring visseblåsarna i Macchiarini-fallet genom tre perioder där avgörande händelser som påverkar narrativet kartläggs. Därefter undersöks visseblåsarnas roll i utvecklingen av narrativet, i både massmedia och på Twitter. Slutligen presenteras studiens slutsatser som visar att visseblåsarna i Macchiarini-fallet inte kan definieras som opinionsbildare enligt tvåstegshypotesen, men att de har en avgörande roll för utvecklingen av narrativet kring krissituationen. Däremot menar studien att användare på Twitter kan definieras som opinionsbildare, då de delar information som presenterats av visseblåsarna via massmedia, direkt till sina följare.

Nyckelord: visseblåsare, visseblåsning, narrativ, hybrid mediekultur, massmedia, sociala medier, tvåstegshypotesen, opinionsbildare, kriskommunikation, krissituation

Antal tecken: 99 692

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.2. Problematisering	5
1.3. Syfte & Frågeställning	6
1.4. Bakgrund och begreppsdefinitioner	7
1.4.1. Fyra kategorier av visseblåsning	7
1.4.2. Macchiarini-fallet	7
1.4.3. Sociala medieplattformen Twitter	8
2. Tidigare forskning	9
2.1. Rapportering av missförhållanden på arbetsplatsen	9
2.2. Visselblåsning i det hybrida medielandskapet	10
2.3. Visselblåsares påverkan på uppfattningen av en krissituation	10
2.4. Tvåstegshypotesen i ny kontext	11
3. Teoretiskt ramverk	13
3.1. Kriskommunikationens grunder	13
3.2. Tvåstegshypotesen i det hybrida medielandskapet	15
3.3. Narrativ teori	17
4. Metod och material	19
4.1. Metodologisk utgångspunkt	19
4.2. Narrativ textanalys	20
4.3. Den kvalitativa innehållsanalysen	21
4.4. Medieurval och datainsamling	22
4.5. Metodreflektioner	23
5. Analys och resultat	25
5.1. Narrativens kronologi	25
5.1.1. Narrativ i massmedia under perioden 2016-2017	25
5.1.2. Narrativ på Twitter under perioden 2016-2017	26
5.1.3. Narrativ i massmedia under perioden 2018	28
5.1.4. Narrativ på Twitter under perioden 2018	32
5.1.5. Narrativ i massmedia under perioden 2019-2021	34
5.1.6. Narrativ på Twitter under perioden 2019-2021	35
5.1.7. Sammanfattning av narrativens kronologi	38
5.2. Vilka berättarperspektiv finns och vem vinner på berättelserna?	39
5.2.1. Berättarperspektiv i massmedia och på Twitter	39
5.2.2. Vilken är berättelsens poäng och vem vinner på den?	41
5.2.3. Narrativets spegling av krissituationen	44
5.3. Vilken roll har visseblåsarna i informationsspridningen?	45
5.3.1. Kommunikationsflöden i det hybrida medielandskapet	45
5.3.2. Potentiella opinionsbildare i Macchiarini-fallet	47
6. Diskussion och slutsats	50
6.1. Diskussion	50
6.2. Slutsats	51
6.3. Vidare forskning	51
Referenser	53
Bilagor	56

1. Inledning

Det första avsnittet innehåller en kontextualisering av visseblåsning som studien har till ändamål att undersöka. Därefter presenteras fallet som kommer stå i centrum för studien, en problematisering, samt studiens syfte och frågeställning. Följt av ett bakgrundsavsnitt inklusive begreppsdefinitioner.

Under senare år har visseblåsning fått en större plats inom forskningsfältet för kriskommunikation. Antalet visseblåsningar i USA ökade från ungefär 3 000 år 2012 till 5 000 rapporterade fall under år 2021 (Olesen, 2021). Visseblåsares roll går inte att likställa med den innan det hybrida medielandskapet. Kombinationen av traditionella och nya medier har bidragit till att mediala narrativ publiceras, sprids och tolkas snabbare än någonsin (Eriksson, 2018). Till följd av det nya medielandskapet spelar visseblåsare en viktigare roll för organisationers kriskommunikation - en roll som kan vara tillräckligt betydande för att påverka allmänhetens uppfattning av en hel organisation (Opitz et al., 2018). Vad vi däremot inte vet är hur kommunikationsflödet tar form när visseblåsare deltar i informationsspridning och narrativ under en krissituation. Är det möjligt att visseblåsare kan agera likt tvåstegshypotesens opinionsbildare, eller går det att identifiera andra kommunikationsflöden? Genom att titta närmare på visseblåsarnas roll för narrativet kring Macchiarini-fallet, kommer följande studie att undersöka just detta.

1.2. Problematisering

Tjugo procent av medarbetarna i Olesens (2021) studie har någon gång under sin karriär övervägt att lämna om missförhållanden på sin arbetsplats, varav fyrtio procent uttryckte en rädsla för att bli av med sitt jobb till följd av detta. Samtidigt anser forskare inom kriskommunikation att visseblåsning kan fungera som en signalindikering i förkrisstadiet (Frandsen & Johansen, 2017). Därtill argumenterar forskarna för att fler organisationer bör bli bättre på att uppmuntra rapporteringen av negativt uppgående information (Heide & Simonsson, 2016). Då valet av kommunikationskanaler blivit fler och informationsspridningen effektivare i det hybrida medielandskapet, har också

förutsättningarna för visseblåsning förändrats (Lam & Harcourt, 2019). De förändrade omständigheterna har bidragit till att medarbetares kommunikation idag spelar en avgörande roll för allmänhetens uppfattning av en krissituation (Opitz et al., 2018). Att visseblåsarna i Macchiarini-fallet valt att kommunicera om händelsen i massmedia kan därmed påverka hur krissituationen tolkas. I samband med att medarbetares makt över narrativ kring organisationer ökat, har även tvåstegshypotesens opinionsbildare tilldelats en viktigare roll i kommunikationsflödet enligt Feezell (2018). Hilbert et al. (2017) har vidare konstaterat tvåstegshypotesens relevans på den sociala medieplattformen Twitter. Men vem kan egentligen agera som opinionsbildare? Visseblåsares påverkan på uppfattningen av en krissituation är etablerad, men ingen studie har undersökt vilken roll i kommunikationsflödet visseblåsare harfår/tar genom att sprida information om händelsen. Om visseblåsare kan påverka narrativet kring en organisation, kanske de även kan agera likt tvåstegshypotesens opinionsbildare. Studien ämnar åt att utforska denna möjlighet, samt att bidra till vidare förståelse inom forskningsfältet för hur visseblåsare kan påverka narrativ och därmed även uppfattningen av en krissituation.

1.3. Syfte & Frågeställning

Genom att analysera det mediala narrativet kring visseblåsningen i Macchiarini-fallet under perioderna 2016-2021, utforskar denna studie hur narrativet i massmedia och på sociala medier utvecklas i takt med krisens händelseutveckling. Ytterligare ämnar studien åt att utforska visseblåsarnas roll i informationsspridningen. Detta genom att undersöka huruvida visseblåsarna kan ha påverkat narrativet kring krissituationen på Twitter genom massmedia och således eventuellt agerat som opinionsbildare i relation till tvåstegshypotesen. Utifrån följande forskningsfrågor ämnar studien därmed åt att bidra till forskningsfältet inom strategisk kommunikation med fokus på kriskommunikation:

- Vilka narrativ finns i massmedia och på Twitter kring visseblåsningen i Macchiarini-fallet under perioderna 2016-2021?
- Vilka berättarperspektiv finns och vem vinner på berättelserna?
- Vilken roll har visseblåsarna i informationsspridningen kring krissituationen via massmedia och sociala medier?

1.4. Bakgrund och begreppsdefinitioner

Nedan presenteras en sammanfattning av Macchiarini-fallet, samt redogörelser för centrala begrepp i studien.

1.4.1. Fyra kategorier av visseblåsning

Begreppet visseblåsning definieras i denna studie utifrån Mesmer-Magnus och Viswesvarans (2005) definition:

”Whistleblowing is “the disclosure by organization members (former or current) of illegal, immoral, or illegitimate practices under the control of their employers, to persons or organizations that may be able to effect action.” (Mesmer-Magnus & Viswesvaran, 2005).

Vidare delas visseblåsningen upp i fyra kategorier enligt Frandsen och Johansen (2017): formell-, informell-, extern- och intern visseblåsning. Formell visseblåsning innebär enligt forskarna rapportering av missförhållanden till etablerade kanaler som exempelvis officiella arbetsgrupper eller hemsidor och informell rapportering till exempelvis kollegor eller massmedia. Extern visseblåsning och intern visseblåsning syftar i sin tur till huruvida rapporteringen av missförhållanden på arbetsplatsen kommuniceras till personer inom organisationen eller inte (Frandsen & Johansen, 2017).

1.4.2. Macchiarini-fallet

Hösten 2014 larmade fyra forskare på Karolinska institutet internt och formellt om missförhållanden på arbetsplatsen (Andersson, 2016). Missförhållandena berörde oetisk forskning och kirurgiska ingrepp som utförts av kirurgen Paolo Macchiarini, vilket ledde till att tre patienter omkom. Till följd av konsekvenserna och den interna visseblåsningen inleddes en intern utredning, denna lades ner och Macchiarini friades från anklagelserna om oetisk forskning (Dagens medicin, u.å). År 2016 publicerades en dokumentär om fallet på Sveriges Television (Svt). I samband dokumentären larmade visseblåsarna informellt och externt via massmedia (Andersson, 2016). Den externa visseblåsningen väckte stor medial uppmärksamhet, varav visseblåsarna fortsatte uttrycka sitt missnöje kring institutets hantering av krissituationen. År 2017 inleddes ytterligare en utredning mot Macchiarini

gällande vållande till annans död som också lades ner (Wikén, 2022). Året efter fattades beslut om att en utredning om grov misshandel skulle inledas. Macchiarini åtalades under år 2020 och rättsprocessen började i april år 2022 (Wikén, 2022). Visselblåsarna själva fälldes för oetisk forskning under 2018 och utslöts från institutet, med motivation att de hemlighållit information (Dagens medicin, u.å).

1.4.3. Sociala medieplattformen Twitter

Studien kommer att analysera narrativ i massmedia och på sociala medier, varav plattformen Twitter representerar sociala medier. Twitter grundades år 2006 och har idag cirka 271 miljoner dagliga användare som publicerar upp till 500 miljoner inlägg om dagen (Salman, 2022). Idén med plattformen är att användare skriver korta inlägg som andra användare sedan kan reagera på. (Salman, 2022). Hilbert et al. (2017) har tidigare använt plattformen för att påvisa tvåstegshypotesens och opinionsbildares relevans i det hybrida medielandskapet, vilket gör plattformen lämplig för denna studie.

2. Tidigare forskning

Detta avsnitt redogör för tidigare forskning som bidragit till förståelsen för visseblåsning i det hybrida medielandskapet. Avsnittet redogör även för vad rapportering av missförhållanden på arbetsplatsen innebär, hur det kan ta form och hur det kan bemötas. Vidare exemplifierar avsnittet studier som påvisar medarbetares, i synnerhet visseblåsares, påverkan på organisationens image och rykte och tvåstegshypotesen relevans i det hybrida medielandskapet.

2.1. Rapportering av missförhållanden på arbetsplatsen

Frandsen och Johansen (2017) anser utifrån deras studier att visseblåsning borde få en större roll inom forskningsfältet för kriskommunikation. Detta eftersom visseblåsning enligt forskarnas studieresultat visat sig fungera som ett sätt att identifiera risker snabbare och eventuellt därmed förhindra eskalationen av en kris. Detta understryker även Heide och Simonsson (2016) som påpekar vikten av rapportering av negativt uppåtgående information inom organisationer. Med negativt uppåtgående information syftar Heide och Simonsson (2016) till att medarbetare ska våga rapportera kritik vidare till ledningen.

Mesmer-Magnus och Viswesvaran (2005) undersöker både visseblåsning och visseblåsares karaktärsdrag i sin studie. Resultatet visar att informell och extern visseblåsning ökar risken för att organisationer ska vidta åtgärder för att till exempel tysta, isolera eller skuldbelägga visseblåsaren. Forskarna finner även att medarbetare som arbetar inom en organisation som präglas av tystnadsspiraler är mer benägna att larma informellt och externt. Vid studerandet av visseblåsares karaktärsdrag konstaterar Mesmer-Magnus och Viswesvaran (2005) att medarbetare med hög- prestationsförmåga, utbildning, position i organisationen och med höga moraliska värderingar också utgör en högre risk att larma. Studien visar även att organisationsmedlemmar tenderar att känna sig mer svikna av visseblåsare med dessa karaktärsdrag än visseblåsare som inte har samma status i organisationen.

2.2. Visselblåsning i det hybrida medielandskapet

Weibull et al. (2018) studerar det svenska medielandskapets karaktär och förklarar att expansionen av sociala medier har bidragit till ett paradigmskifte. Medielogikens syfte har enligt forskarna gått från att distribuera innehåll till att cirkulera innehåll, med fokus på att skapa viralt kommunikationsmaterial. Jakten på viralt innehåll har i sin tur gjort att makten över innehållet inte längre tillhör mediekanalerna själva, utan mediekanalernas användare (Weibull et al., 2018). Utifrån sina forskningsresultat anser Weibull et al. (2018) att det traditionella kommunikationsperspektivet på allmänheten har gått från åskådare till deltagare. Detta skifte ökar relevansen för tvåstegshypotesens opinionsbildare enligt Weibull et al. (2018). Som deltagare i det hybrida medielandskapet ges personer som anser sig vara insatta i ett ämne större möjligheter att sprida vidare information till andra mindre insatta användare.

Lam och Harcourts (2019) studie dyker genom en metaanalys djupare in på visseblåsning i det hybrida medielandskapet. Till följd av det hybrida medielandskapet har bland annat valen av och tillgången till kommunikationskanaler ökat, vilket enligt studien underlättar för medarbetare som redan överväger visseblåsning att ta steget till att larma. Dessutom betonar Lam och Harcourt (2019) att digital visseblåsning tenderar att spridas snabbare och få större effekt än traditionell visseblåsning genom interpersonell kommunikation. Detta eftersom informationsspridningen är snabbare online än offline, samt att allmänheten enkelt kan integrera med avsändare genom att dela vidare, kommentera och gillamarkera kommunikationsmaterial.

2.3. Visselblåsares påverkan på uppfattningen av en krissituation

Opitz et al. (2018) har studerat till vilken grad medarbetares kommunikation kan påverka övriga intressenters uppfattning av en organisation under en kris. Undersökningen visar att allmänheten hellre lyssnar till medarbetares berättelser om en krissituation än organisationens egna. Utifrån detta konstaterar Opitz et al. (2018) att medarbetares kommunikation spelar en avgörande roll för organisationers image och rykte under en kris.

Watts och Buckley (2017) påvisar även medarbetares möjlighet att påverka allmänhetens uppfattning av en händelse, denna gång specifikt genom intern och extern visselblåsning. Studien undersöker relationen mellan moral och visselblåsning och resulterar i att visselblåsare kan påverka uppfattningen av en kris genom att använda särskilda narrativ. Beroende på vilken etikett som tillskrivs visselblåsaren, exempelvis “offer”, “hjälte” eller “moralist”, tolkas också information olika av läsarna. Genom sin studie belyser därmed Watts och Buckley (2017) medias makt över narrativet kring en händelse, samt på vilket sätt visselblåsare och andra intressenter kan försöka påverka den

Lazar (2022) undersöker detta vidare med fokus på hur visselblåsare genom sin kommunikation i det hybrida medielandskapet kan påverka omfattningen av en organisationskris. Studien analyserar fallet där medarbetare på det israeliska telekommunikationsföretaget Pelephone larmade om missförhållanden på arbetsplatsen genom att dela videobevis på sociala medieplattformen Youtube. Videon spreds vidare och fick stor uppmärksamhet i både sociala- och massmediekanaler, vilket så småningom ledde till en omfattande organisationskris. Utifrån studien konstaterar Lazar (2022) att visselblåsare tenderar att spela en central roll i informationsspridningen av en krissituation. Eftersom visselblåsarna räknas som interna medlemmar inom organisationen vilka själva valt att dela med sig av känslig information till allmänheten, vänder sig både medieaktörer och privatpersoner gärna till visselblåsare för att samla information kring händelsen. När visselblåsare delar med sig av information till media bjuder de också in övriga intressenter till att diskutera missförhållanden på arbetsplatsen, vilket enligt Lazar (2022) kan öka allmänhetens engagemang och intresse för händelsen. Lazar (2022) konstaterar även att visselblåsare kan använda mediekanaler som ett kommunikationsforum mellan sig själva och organisationen.

2.4. Tvåstegshypotesen i ny kontext

Tvåstegshypotesen grundades år 1944, varav forskare som bland andra Feezell (2018) och Hilbert et al. (2017) försökt applicera teorin i en ny kontext (för djupare beskrivning av teorin se avsnitt 3.2.). Feezell (2018) beskriver skiftet från massutsändning till nischad media som en orsak till publikfragmentering, vilket har påverkat hur åsikter framförs idag. Han menar att

vikten i tvåstegshypotesen nu istället ligger i att färre väljer att ta emot information från massmedia vilket ger andra karaktärer, till exempel opinionsbildare, en större roll i informationsspridningen. Studien fann därtill att allmänheten tenderar att hellre lyssna på en påläst person som redan finns inom ens kommunikationsnätverk än massmedia. För att vidare påvisa tvåstegshypotesens närvaro i det hybrida medielandskapet har Hilbert et al. (2017) genomfört en studie över twitterflöden. Studien identifierade att en minoritet av användarna på Twitter tenderade att sprida vidare kunskap till majoriteten på plattformen i enlighet med tvåstegshypotesen. Därtill visade studien tvåstegshypotesens närvaro, men också andra modeller som enstegshypotesen och flerstegshypotesen (för detaljerad beskrivning se avsnitt 3.2.).

3. Teoretiskt ramverk

För att kunna analysera och diskutera det använda materialet i denna studie krävs en grundläggande förståelse för vad kriskommunikation, tvåstegshypotesen och narratologi innebär. Grundprinciperna av dessa teoriområden redogörs därför för i nedanstående avsnitt.

3.1. Kriskommunikationens grunder

Coombs och Holladay (2011) beskriver kriskommunikation som den insamling, bearbetning och spridning av information som krävs för att hantera en krissituation. Det finns dock ingen allmänt accepterad definition av vad en kris är inom kriskommunikation. Coombs och Holladay (2011) presenterar ett flertal förslag på definitioner av begreppet, varav denna studie kommer att utgå ifrån två av dem. Den första definitionen presenterades ursprungligen av Fearn-Banks (1996, refererad i Coombs & Holladay, 2011):

”a major occurrence with a potentially negative outcome affecting an organization, company, or industry, as well as publics, products, services or good name. It interrupts normal business transactions and can sometimes threaten the existence of the organization” (Fearn-Banks, 1996, kap. 1)

Utöver ovanstående definition av vad en kris innefattar, beskriver Seeger, Sellnow och Ulmers (1998, refererad i Coombs & Holladay, 2011) en kris som:

”a specific, unexpected and non-routine organizationally based event or series of events which creates high levels of uncertainty and threat or perceived threat to an organization’s high priority goals” (Seeger, Sellnow, & Ulmer, 1998, s. 233)

Ovanstående definitioner av en kris utgår alltså denna studie också ifrån. Anledningen till att kriser uppstår går i sin tur att dela upp i tre kategorier (Heide & Simonsson, 2016):

1. *Normala misstag och interaktiv komplexitet.* Första kategorin relaterar till kriser som sker till följd av misstag i stora komplexa organisationssystem. I en sådan organisation är systemen ofta så nära kopplade att om ett misstag sker i en liten del av organisationen, påverkas flera delar av den.
2. *Brister i varningssystem, riskperception och förutseende.* Denna kategori innefattar kriser som uppstår på grund av att risker inte är tillräckligt förutsedda eller på grund av att organisationen inte förstår riskens omfattning. Detta kan förekomma i organisationer där den negativt uppåtgående informationen brister eller när organisationen inte tolkar riskerna i tid.
3. *Kollaps av vaksamheten.* Den tredje kategorin relaterar till organisationer som besitter ett starkt grupptänkande. Med grupptänkande menar Heide och Simonsson (2016) organisationer som är kritiska mot information som inte överensstämmer med gruppens gemensamma uppfattning. Till exempel genom att ignorera kritik, varningar eller annan typ av negativt uppåtgående information.

Exakt när en kris börjar och tar slut är svårt att konstatera. Inom kriskommunikation brukar därför krisen delas in i tre faser enligt tre-steps-modellen av krisutveckling: förkris, kris och efterkris (Sellnow & Timothy, 2013). Förkris motsvarar perioden innan en kris etablerats, under detta steg är det viktigt att stärka organisationens kriskommunikation och försöka tolka risker (Frandsen & Johansen, 2017). Under förkrisen förklarar Frandsen och Johansen (2017) därför vikten av att uppmuntra negativt uppåtgående information genom exempelvis intern visseblåsning. Krisfasen startar när någon i organisationen har beslutat att organisationen befinner sig ett krisläge och börjar handla i syfte att hantera den (Heide & Simonsson, 2016). I efterkrisen räknas krisen som över, under denna period bör organisationer fokusera på att utvärdera krisen och förstärka kriskommunikationen (Sellnow & Timothy, 2013).

Heide och Simonsson (2016) redogör för två kategorier av kriser som är relevanta i denna studies fall: organisationskris och förtroendekris. Organisationskris innebär en kris som uppstår på grund av en händelse i eller utanför organisationen (Frandsen & Johansen, 2017). Medan förtroendekriser mer specifikt innefattar kriser som uppstår till följd av händelser som har potential att påverka den allmänna uppfattningen av organisationen (Heide & Simonsson, 2016). Händelsen kan exempelvis vara ett negativt rykte om organisationen som sprids och

uppmärksammas i det mediala narrativet. Förtroendekriser kan i sin tur delas upp i två underkategorier: moralisk förtroendekris och kompetens-förtroendekris (Sellnow & Timothy, 2013). Om kommunikationen anses vara bristfällig enligt intressenterna riskerar krisen att eskalera till en dubbelkris, det vill säga en kris i en kris (Coombs & Holladay, 2013). Frandsen och Johansen (2017) betonar även att kriser kan ta olika skepnader, varav en och samma kris kan urarta sig på många olika vis. I många fall kan organisationens egna kommunikation komma att bli anledningen till krisens nya skepnad.

Sellnow och Timothy (2013) betonar att även kriskommunikation förändrats till följd av det hybrida medielandskapet. Information sprids snabbare genom digitala kanaler, vilket också innebär att organisationer behöver hantera kommunikationen kring krisen snabbare (Eriksson, 2018). Samtidigt bör kommunikationen vara strategiskt genomtänkt, utformad och planerad för att förhindra att krisen förvärras. Till följd av den förändrade medielogiken har medarbetares kommunikation fått större påverkan på informationsspridningen i krissituationer (Opitz et al., 2018). Denna utveckling har bidragit till att fler organisationer kommer behöva inkludera samtliga medlemmar i sitt kriskommunikationsarbetet.

3.2. Tvåstegshypotesen i det hybrida medielandskapet

Tvåstegshypotesen grundas i tanken om att kommunikationsflödet via massmedia sker genom två steg (Katz, Lazarsfeld & Roper, 2017). Det första steget består av att en liten grupp mottagare som är väl införstådda i ett ämne, tar emot en direkt transmission och tolkar den. Det andra steget går ut på att den lilla gruppen sänder vidare det omtolkade budskapet genom interpersonell kommunikation - dessa personer beskrivs som opinionsbildare (Griffin, Ledbetter & Sparks, 2019). Trots att tvåstegshypotesen grundar sig i interpersonell kommunikation, är teorin också relevant i det hybrida medielandskapet.

Neubaum och Krämer (2017) presenterar fem aspekter som påvisar tvåstegshypotesens fortsatta relevans. Det första attributet är att sociala medier erbjuder en bred sammanställning av massmedia, samtidigt som användarproducerat innehåll tar upp en stor del av scenen - exempelvis kommentarer på en tidningsartikel. Dessutom blir användare ständigt rekommenderade material från andra användare, vilket hänvisar till en relevans hos

tvåstegshypotesen. Detta pekar mot att tvåstegshypotesen är applicerbar i den sociala-medie-kontexten då användare exponeras för fler åsikter än någonsin, till skillnad från traditionell interpersonell kommunikation. Den andra aspekten bygger på att algoritmer och det fria valet av nätverk kan leda till filterbubblor där samma åsikter tenderar att cirkulera. Den tredje aspekten uttrycker den tekniska enkelheten i att sprida åsikter på sociala medier. Genom ett klick i form av en delning eller gillamarkering på en social medieplattform kan personer snabbt och enkelt uttrycka sina åsikter. På grund av detta kan det till och med vara enklare att uttrycka tankar och åsikter på sociala medier än i verkligheten (Neubaum & Krämer, 2017). Den fjärde aspekten bygger på budskaps räckvidd på sociala medier. Budskap sprids snabbt till följd av ett konstant flöde av innehåll och tillgänglighet för allmänheten. Detta kopplas ihop med den femte och sista aspekten, en nätverkande publik. På sociala medier finns människor som man både känner väl och inte känner alls. Detta innebär i praktiken att alla människor på sociala medier är potentiella samtalspartners. Neubaum och Krämers (2017) undersökning visar dock att människor som känner varandra väl är mer säkra på hur deras åsikter kommer tas emot och vad den andres åsikter är. Därför blir man mer benägen att dela sina åsikter, och agera som opinionsbildare, med personer man känner.

Enligt Feezell (2018) har relevansen för tvåstegshypotesen till och med ökat. Detta argument grundas i fragmenteringen av mottagarskaran som innebär att fler mediekanaler nischer sin information mot mindre mottargrupper, samt att färre konsumerar massmedia. Därför blir det opinionsbildares uppgift att ta emot massmedias information, tolka den och sprida den vidare till allmänheten (Feezell, 2018). Weibull et al. (2018) skiljer på passiv och aktiv exponering, varav passiv exponering är den kommunikation som du exponeras för automatiskt och aktiv exponering den kommunikation som du aktivt väljer eller letar. Aktiv exponering består oftast av kommunikativ information som redan bekräftar ens egna redan befintliga åsikter och intressen (Weibull et al., 2018). Detta är ett exempel på hur publikfragmenteringen påverkar kommunikationsflödet.

Tvåstegshypotesens relevans i det hybrida medielandskapet har även påvisats av Hilbert et al. (2017). Forskarna identifierade kommunikationsflöden på medieplattformen Twitter som delade särdrag med tvåstegshypotesen, men också med flerstegshypotesen. Ett

kommunikationsflöde enligt flerstegshypotesen tyder på att kommunikationen kan gå i flera led, både uppåt och nedåt, samt genom horisontella kommunikationsflöden mellan till exempel opinionsbildare (Weimann, 1982). Weimann (1982) pekar ut svagheter i tvåstegshypotesen då han menar att den ignorerar möjligheten för kommunikationsflöden som exempelvis flerstegshypotesen. Falkheimer och Heide (2018) har även kritiserat tvåstegshypotesens förenkling av verkligheten, då forskarna tyder på att det verkliga kommunikationsflödet i det hybrida medielandskapet är mer komplext än vad modellen föreslår. Vidare betonar Weimann (1982) även att gränsen mellan passiva följare och aktiva opinionsledare har suddats ut vilket försvårar identifierandet av opinionsbildare i det hybrida medielandskapet. Som kontrast till kritiken menar han samtidigt att den yngre generationens förtroende till auktoriteter har sjunkit, vilket kan ha bidragit till ett ökat intresset för att samla information från opinionsbildare istället för massmedia.

3.3. Narrativ teori

Narratologin beskrivs som den vetenskapliga läran om berättelser, eller berättande, och användes från början inom forskningsfältet lingvistik (Johansson, 2005). Under 80-talet började forskare inom bland annat sociologi och kommunikation intressera sig för teorin, som idag används flitigt av forskare inom flera samhällsvetenskapliga forskningsfält (Flick, 2012). Teorin om narrativ kan utgå ifrån flera olika typer av teoretiska traditioner men grundas i hermeneutiken (Czarniawska, 2004). Kärnan i en narrativ studie brukar beskrivas som dess tolkande karaktär, vilket hör samman med begreppet hermeneutik som betyder "tolkningslära" (Johansson, 2005). Likt hermeneutiken ser narratologin på språk och text som socialt konstruerade, det vill säga att det skapas och samlas kunskap kring genom sociala och kulturella sammanhang (Johansson, 2005). Således har teorin ett socialkonstruktivistisk ontologisk synsätt (Bryman, 2018). Barthes (1977) påstår att narrativ alltid finns, överallt och i varje samhälle, detta eftersom människan enligt narratologin skapar sin uppfattning av omvärlden och händelser genom berättelser. Beroende på vem som tar emot och vem som berättar berättelsen, förändras den (Barthes, 1977). Czarniawska (2004) skiljer på begreppen narrativ och berättelse, varav hon anser att ett narrativ blir en berättelse när den tillskrivs en handling.

Berättelser består ofta av återkommande teman, varav en av de vanligaste teman är att berättelser består av en protagonist och en antagonist (Campbell, 1993). Protagonisten beskrivs vara en karaktär som arbetar gentemot ett mål och antagonisten en karaktär som försöker hindra protagonisten från att nå det (Campbell, 1993). Utöver en "hjälte" och en "fiende" tenderar berättelser också att bestå av återkommande teman som handling, intriger och karaktärer (Johansson, 2005). Ett exempel på en återkommande handling i berättandet av sagor skulle till exempel kunna vara att prinsessan räddas av prinsen. Intrigen i sagan tar då form genom att antagonisten försöker stoppa prinsen från att rädda prinsessan, vilket gör de återkommande karaktärerna till prinsen, prinsessan och antagonisten.

Olika typer av texter och berättelser går att dela upp i fem kategorier: narrativa, argumenterande, instruerande, konserverande och reflekterande (Johansson, 2005). Narrativa texter innefattar texter som exempelvis dramman och berättelser i samtal eller myter. Argumenterande texter kan vara vetenskapliga texter, tidningsartiklar eller offentliga tal. Konserverande texter beskrivs i sin tur som brev, kontrakt eller diskussioner och reflekterande texter som filosofi, skämt eller poesi (Johansson, 2005). Utöver kategoriseringen av olika texter, finns en modell som klassificerar olika forskningsperspektiv inom narratologin. De olika perspektiven grundar sig i textens olika funktioner, exempelvis innehåll och struktur. Johansson (2005) betonar att funktionerna är beroende av varandra i praktiken, men möjliga att undersöka som oberoende funktioner genom narrativa analyser. Beroende på vilken funktion av berättelsen forskaren är intresserad av, förändras också studiens perspektiv och karaktär. Modellen delar upp de olika perspektiven i kategorierna: helhets-, del-, innehåll- och strukturperspektiv. Helhetsperspektiv och delperspektiv syftar till huruvida den narrativa studien ämnar åt att undersöka helheten av en text eller utvalda delar av den. Innehållsperspektivet undersöker textens kontext, handling och betydelse och strukturperspektivet exempelvis textens form, ordval och disposition. Utifrån dessa fyra kategorier identifieras fyra olika typer av fokus för narrativ metod och analys: helhetsperspektiv med fokus på innehåll, helhetsperspektiv med fokus på form, delperspektiv med fokus på innehåll och delperspektiv med fokus på form. Utifrån denna modell går det att navigera bland olika typer av narratologiska studier och lättare förstå vilket perspektiv och vilka av textens funktioner studien ämnar åt att undersöka.

4. Metod och material

Nedan presenteras vilken funktion av texten som denna studie undersöker, samt val av narrativ metod och analys. Därefter redogör avsnittet för metoden narrativ textanalys och kvalitativ innehållsanalys, för att sedan presentera studiens datainsamling och tillvägagångssätt. I slutet av avsnittet inkluderas kritiska reflektioner kring metodvalet.

4.1. Metodologisk utgångspunkt

Den kvalitativa forskningen ämnar åt att skapa förståelse för människans upplevda livsvärld och relationer (Silverman, 2017). Eftersom narrativet är centralt för studiens syfte kommer den att utgå ifrån ett narratologisk teoretisk perspektiv. Johansson (2005) förklarar att berättelsen enligt narratologin betraktas som socialt konstruerad, således utgår även studien ifrån ett socialkonstruktivistiskt synsätt. Bryman (2018) beskriver vidare att det ontologiska synsättet socialkonstruktivism anser att mening skapas genom sociala interaktioner och därmed kan ses på som konstruerad av människor själva. Detta synsätt överensstämmer med Johanssons (2005) syn på hur narrativ tillskrivs mening. Eftersom studien endast undersöker utvalda delar av berättelser och fokuserar på dess kontext och betydelse, har studien ett delperspektiv med fokus på innehåll. Enligt Johanssons (2005) beskrivning lämpar sig därmed en innehållsanalys för att uppnå syftet. Hansen, Cottle, Negrine och Newbold (1998) beskriver att en kvalitativ innehållsanalys intresserar sig mer för kontexten än vad en kvantitativ innehållsanalys gör. Eftersom studien ämnar åt att undersöka hur krisen som kontext förhåller sig till narrativet, ökar därmed relevansen för en kvalitativ innehållsanalys. Genom att kombinera en kvalitativ innehållsanalys med en narrativ analys tilldelas studien både ett deskriptivt och interpretativt perspektiv (Flick, 2013). Den narrativa textanalysen bidrar till ett interpretativt perspektiv utifrån Johanssons (2005) beskrivning av tolkning som en central komponent inom narratologin. Medan den kvalitativa innehållsanalysen bidrar till ett deskriptivt perspektiv, då den kvalitativa innehållsanalysen har i avsikt att beskriva vilka narrativ som finns i exempelvis ett textmaterial (Flick, 2013).

4.2 Narrativ textanalys

Den narrativa analysen fokuserar på hur människor uppfattar och tolkar sin livsvärld (Johansson, 2005). Genom berättande kan människan skapa en version av sig själv eller en händelse som hjälper en hantera handlingar och tankar, förklarar Johansson (2005). Beroende på hur visseblåsarna eller krissituationen berättas om, påverkas därmed också människans uppfattning av den. Narrativ går att analysera ur ett flertal olika forskningssyften. Exempel på aspekter som går att undersöka genom narrativ textanalys är medlemmars budskap inom organisationer, typer av organisationskulturer, anledning och upphov till berättelser, samt underliggande teman och berättelsens effekt (Gabriel, 2000). Denna studie avser att undersöka den sistnämnda aspekten, det vill säga vilka underliggande teman som kan tolkas utifrån berättelsen, samt vilken effekt dessa kan ha på uppfattningen av visseblåsningen i Macchiarini-fallet. Analysen har ett delperspektiv vilket innebär att meningsbärande enheter i form av citat analyseras istället för hela textmaterialet (för medieurlval se avsnitt 4.4.). Vidare fokuserar den narrativa textanalysen på innehållet av berättelsen istället för strukturen genom att analysera textens kontext, handling och betydelse (Johansson, 2005).

Johansson (2005) beskriver att en narrativ analys bör besvara frågorna:

- Vilken är berättelsens poäng, varför berättas denna historia och vem sänder eller vinner på berättelsen?
- Vilka är karaktärerna? Protagonist respektive antagonist?
- Vad handlar texten om?
- Vad är kontexten?
- Vilka är genomgående teman?

Studiens narrativa textanalys utgår ifrån dessa med syfte att besvara studiens forskningsfrågor. Riessman (2008) beskriver också att forskaren under en narrativ analys bör undersöka vilka karaktärer som medverkar i berättelserna. Enligt Campbell (1993) tenderar berättelser att bestå av minst en protagonist och en antagonist. Därför undersöker studiens narrativa analys vilka karaktärer som presenteras i narrativen, samt vilka av dessa som kan tolkas som protagonist respektive antagonist. Barthes (1977) beskriver vidare berättarperspektivet och kontexten som avgörande för hur berättelsen utformas och tolkas.

Riessman (2008) betonar också den narrativa textanalysens syfte att undersöka hur och varför, samt för vem berättelsen är konstruerad. Den narrativa analysen omfattar därmed även narrativens berättarperspektiv och kontext. All brödtext i textmaterialet analyseras, varav identifierade återkommande teman presenteras genom utvalda meningsbärande enheter som tolkas representera det totala textmaterialet. Den kvalitativa innehållsanalysen har som funktion att agera underlag för den narrativa analysen, hur detta ter sig beskrivs i följande stycke.

4.3. Den kvalitativa innehållsanalysen

Den kvalitativa innehållsanalysen skiljer sig från många andra kvalitativa metoder då den genom kategorisering och kodning har en mer systematisk struktur. Genom att använda sig av en kvalitativ innehållsanalys tillskrivs studien ett mer strukturerat och mindre subjektivt perspektiv, vilket kompletterar den narrativa analysens tolkande karaktär. Vidare beskriver Johansson (2005) att en kvalitativ innehållsanalys med fördel kan användas som underlag för en narrativ analys, då den ger ledtrådar på återkommande teman i narrativ. Metoden anses också enligt Flick (2013) vara lämplig för analyser av stor mängd datamaterial, då den ämnar åt att reducera datamängden. Eftersom mängden tidningsartiklar och twitterinlägg kring visselblåsningen i Macchiarini-fallet är omfattande, stärks också valet av den kvalitativa innehållsanalysen för studien. Reduceringen görs genom att identifiera meningsbärande enheter i form av utvalda textutdrag som tolkas övergripa textens handling (Johansson, 2005). Dessa meningsbärande enheter analyseras och tolkas därefter utifrån ett kodschema som presenteras i bilaga ett. Syftet med kodschemat är att granska varje enskild del av textmaterialet utifrån kategorierna och på så vis skapa större förståelse för vilka skillnader och likheter som finns i det (Bryman, 2011). Bryman (2011) betonar samtidigt att forskare bör akta sig för att bli för låsta i kodningen, då den kvalitativa innehållsanalysens huvudfokus är tolkningen av texten. Kodningen fungerar således endast som ett hjälpmedel och underlag till den narrativa analysens tolkning av textmaterialet.

Utformningen av kodschemat ses som en ständigt pågående process enligt Flick (2013), varav definitionen av koderna har utvecklats under hela analysens gång. Kategoriseringen enligt en kvalitativ innehållsanalys bör bestå av en huvudkategori som ämnar åt att undersöka

textens betydelse, samt minst två subkategorier som bidrar till att fördjupa förståelsen för huvudkategorin (Flick, 2013). Eftersom den kvalitativa innehållsanalysen avser att fungera som hjälpmedel och underlag för den narrativa analysen, utgår kategoriseringen från Johanssons (2005) frågor (se avsnitt 4.2.) som en narrativ analys bör besvara. Denna studies huvudkategori och tillhörande koder som presenteras i bilaga ett har således till ändamål att undersöka berättelsens budskap och definieras som "Vem vinner på berättelsen?". Subkategorierna inklusive dess koder fungerar också som supplement till den narrativa analysen genom kategorierna "Vem är protagonist och vem är antagonist?", "Hur porträtteras visseblåsarna?" och "Vilka diskurser ingår i narrativet?". Under varje kategori har koder definierats under analysprocessens gång. Samtliga slutgiltiga koder redogörs för i bilaga ett. Under koderna för kategorierna "Hur porträtteras visseblåsarna?" och "Vilka diskurser ingår i narrativet?" inkluderas även indikationer som fungerar som en hänvisning till hur tolkningen av koderna kan förstås. Hansen (1998) betonar att situationen och tidsperioden som textmaterialet tillhör måste tas till hänsyn för att kunna förstå textens helhet. Det är också viktigt att som tolkare vara transparent med sin befintliga förståelse av fallet då det kan påverka tolkningen av det valda materialet. Eftersom kontexten har betydelse för både den kvalitativa innehållsanalysen och narrativa textanalysen presenteras därför narrativen i kronologisk ordning.

4.4. Medieurval och datainsamling

Den kvalitativa innehållsanalysen underlättar för studiens datainsamling, då metoden istället för att öka mängden datamaterial hjälper till att reducera materialet (Flick, 2013). I enlighet med studiens delperspektiv analyseras endast valda aspekter av mening, så kallade meningsbärande enheter, som relaterar till forskningsfrågan och sammanfattar textinnehållet (Flick, 2013). De meningsbärande enheterna består av tidningsartiklar från massmedia och inlägg från Twitter, alltså både argumenterande och narrativa texter (Johansson, 2005). Tidningsartiklarna avser att reflektera massmedias narrativ kring visseblåsningen i Macchiarini-fallet, medan twitterinläggen avser att reflektera allmänhetens uppfattning av krissituationen. Med ändamålet att analysera ett så generellt perspektiv som möjligt, har tidningsartiklar från både privata, offentliga och nischade massmedier hämtats. De privata massmedierna som ingår i urvalet är Svenska dagbladet (Svd) och Expressen (Exp). Svd är en

del av koncernen Schibsted (Schibsted, u.å) och Expressen ägs av Bonnier News (Bonnier news, u.å). Inom kategorin nischade massmedier har textmaterial från Läkartidningen (Lt) samt Dagens Medicin (Dm) samlats och inom den offentliga kategorin material från Svt. Datainsamlingen av tidningsartiklar utfördes genom att på varje mediekanals hemsida söka upp tidningsartiklar som berör Macchiarini-fallet. Därefter gjordes en ordsökning på ordet "visselblås", samtliga tidningsartiklar som inkluderade sökordet i rubriken eller ingressen samlades in. Med syfte att anpassa datamängden utifrån studiens begränsningar valdes därefter meningsbärande enheter ut enligt den kvalitativa innehållsanalysens metod. Den slutgiltiga datan består av fem tidningsartiklar från Svd, två från Expressen, fyra från Dagens medicin, fyra från Läkartidningen och sju från Svt - samtliga tidningsartiklar presenteras var för sig och hänvisas till i bilaga två.

Datainsamlingen på Twitter utfördes genom att söka på meta-hashtags och söka på visseblåsare A, B och Cs namn. Anledningen till att datainsamlingen inte övergriper den fjärde visseblåsaren är på grund av att Visselblåsare D inte deltar aktivt i berättandet om krissituationen (se exempel i avsnitt 5.1.4.). Studien har valt att ändra namnet på visseblåsarna och andra privatpersoner som omnämns i narrativ för att bevara deras anonymitet. Meta-hashtags är hashtags som omfamnar ett omdiskuterat ämne på en plattform (Cassinger et al, 2018). De meta-hashtags som använts mest frekvent under Macchiarini-fallet är #Macchiariniaffären, #Macchiariniskandalen och #Macchiarini, dessa tillhör också studiens urval. Utifrån sökningen av meta-hashtags samlades 24 stycken meningsbärande enheter i form av twitterinlägg som presenteras i bilaga fem. Vid datainsamlingen av twitterinläggen som består av narrativ kring visseblåsarna samlades 23 stycken inlägg som hänvisas till i bilaga sex. Det totala datamaterialet består därmed av 22 stycken tidningsartiklar och 47 stycken twitterinlägg.

4.5. Metodreflektioner

Tolkning beskrivs som kärnan i en narrativ analys enligt Johansson (2005), vilket tillskriver studien ett interpretativt perspektiv. Risken med interpretativa studier är att tolkningen är subjektiv och därmed riskerar att influeras av forskarnas sammanhang och förväntningar. Johansson (2005) beskriver även narrativ analys som en reflexiv aktivitet, vilket innebär att

narratologin systematiskt beaktar relationen mellan den kunskap man producerar och sättet man skapar kunskap på. Således bör forskare reflektera över hur de själva, både medvetet men främst omedvetet, påverkar forskningen. Den kvalitativa innehållsanalysens kodning kräver att varje enskild del av materialet granskas utifrån kategorierna och minskar därmed risken för subjektivitet. I studier som består av en stor mängd datamaterial, underlättar reduceringen genom kategorisering och kodning analysprocessen. Däremot finns det också nackdelar med att reducera och segmentera material enligt innehållsanalysens metod, då ett mer avgränsat urval kan innebära att relevant material selekteras bort. I denna studie analyseras exempelvis endast tidningsartiklar som innehåller sökordet "visselblås" i rubrik eller ingress, vilket kan utesluta relevant material som saknar sökordet i rubrik och ingress men fortfarande handlar om visselblåsningen. Detsamma gäller datainsamlingen av twitterinlägg, varav endast narrativ som berör visselblåsarna och meta-hashtagsen analyseras. Den narrativa analysen bidrar inte heller till något kritiskt perspektiv, för att addera ett kritisk perspektiv hade en diskursanalys varit lämplig (Flick, 2013).

5. Analys och resultat

I detta avsnitt presenteras studiens narrativa analys. Den första frågeställningen behandlas i det första avsnittet där återkommande teman i narrativen presenteras i relation till krissituationens händelseutveckling - genom tre olika perioder. Därefter analyseras narrativens olika berättarperspektiv och betydelsen av dessa med avsikt att besvara frågeställning två. I slutet av analysen undersöks visselblåsarnas roll i informationsspridningen på båda medierna, här knyter studien även an till huruvida tvåstegshypotesen är relevant för spridningen av berättelser kring krissituationen eller inte.

5.1. Narrativens kronologi

Analysen av vilka narrativ som finns i massmedia och på Twitter kring visselblåsningen i Macchiarini-fallet delas upp i tre perioder. Detta med syfte att ta hänsyn till narrativens kontext, samt att enklare kunna identifiera vilka händelser som har en avgörande roll för narrativets utveckling. Avsnittet presenterar därmed meningsbärande enheter enligt perioderna: 2016-2017, 2018, 2019-2021.

5.1.1. Narrativ i massmedia under perioden 2016-2017

Under den första perioden publicerades dokumentären om visselblåsarna i Macchiarini-fallet på Svt, i samband med detta delade visselblåsarna sin uppfattning av krissituationen för första gången i massmedia. Dokumentären i kombination med den externa visselblåsningen gav upphov till medial uppmärksamhet om fallet. I följande meningsbärande enhet introduceras karaktärerna - visselblåsarna och institutet:

Det var flera anställda som påvisade missförhållandena tidigt men inte nådde fram. I stället utsattes de för hot om att få sparken och polisanmälas. - Svt

Utifrån citatet går det att tolka institutet som antagonister och visselblåsarna som protagonist. Detta eftersom institutet försöker stoppa karaktärerna från att lyfta fram missförhållanden i organisationen, vilket liknar Campbells (1993) definition av protagonist

respektive antagonist. Antagonistens agerande går vidare att tyda som en eventuell brist i uppmuntrandet av negativ uppåtgående kommunikation, vilket enligt Heide och Simonsson (2016) kan bidra till tystnadsspiraler inom organisationen. Bristen på negativt uppåtgående information tillhör även Heide och Simonssons (2016) andra kategori, "*Brister i varningssystem, riskperception och förutseende*", till att kriser uppstår. Under den första perioden tolkas visselblåsarna också porträtteras som *offer*:

Visselblåsarna måste få en tydlig offentlig ursäkt och belöning för sitt agerande. - Svt

Genom begäran av en offentlig ursäkt, tolkas berättaren anse att visselblåsarna blivit orättvist behandlade. Utifrån påståendet att visselblåsarna förtjänar en belöning går det även att tolka porträtteringen av visselblåsarna som *hjältar*. Båda etiketterna identifieras hos visselblåsarna flertalet gånger under denna period. Watts och Buckley (2017) beskriver att porträtteringen av visselblåsare genom berättelser kan påverka hur visselblåsarna och visselblåsningen i sin helhet uppfattas, varav porträtteringen av visselblåsare som *offer och hjältar* kan stärka mottagarnas uppfattning av institutet som antagonister. Detta tema framgår även i följande meningsbärande enhet:

Det som hänt är fruktansvärt. Hanteringen på Karolinska Institutet har lett till att människor farit illa, det är både oacceptabelt och en skandal, - Svt

Att beskriva institutets hantering av krisen som oacceptabel stärker tolkningen av dem som antagonister i narrativet. Porträtteringen av institutet som antagonister och visselblåsarna som protagonist tolkas därmed som ett genomgående tema under denna period.

5.1.2. Narrativ på Twitter under perioden 2016-2017

Narrativen på Twitter under första perioden delar likheter med de återkommande teman som identifierats i narrativen i massmedia. Ett tydligt exempel på vilka karaktärer som beskrivs som protagonist och antagonister ges i nedanstående berättelser:

Ordförande i @karolinskainstitutets universitetsstyrelse. Dags att stiga fram och ta ansvar!

#Macchiariniskandalen

Words från panelen om #macchiariniaffären. Ansvar vilar tungt på Karolinska institutets ledning, ordf i Riksbankens jub.fond #VAbarometern

Ovanstående twitterinlägg tyder på att institutet anses vara berättelsens antagonister. Detta genom att institutet omnämns i negativ mening och att ordet “ansvar” upprepas i båda narrativen. Ordvalet går att tolka som att berättaren menar att institutet är skyldiga i Macchiarini-fallet, och därmed även fienden i intrigen. Narrativen på Twitter lägger stort fokus på institutet och kravet på att de ska ta ansvar för vad de är anklagade för. Med detta konstaterat går det att identifiera ett återkommande tema som liknar det i massmedia, nämligen institutet som antagonister. Visselblåsarna som protagonister tolkas däremot inte lika ofta under denna period som de kommer att göra i senare perioder. Anledningen till detta kan vara att dessa karaktärer varit relativt anonyma fram till den externa visselblåsningen medan institutet varit välkänt under en längre tid.

Otroligt upprörande om korruption och forskningsfinansiering i kölvattnet av Macchiarini-affären. Och hatten av för [Visselblåsare A].

Genom att använda ordet “korruption” i relation till Macchiarini-fallet tolkar studien att berättaren avser att beskriva institutet som korrupt, medan Visselblåsare A anses ha agerat moraliskt rätt och förtjänar en belöning. Uttrycket “hatten av för Visselblåsare A” tolkas som att visselblåsarens porträtteras som *hjalte* enligt berättelsen.

"Med fackets hjälpt överlevde vi." [Visselblåsare C], en av läkarna som hotades av avsked efter larm om Macchiarinis forskningsfusk.

Utifrån ovanstående uttryck "hotades av avsked" tolkas Visselblåsare C porträtteras som *offer*. Porträtteringen av visselblåsarna som *offer* identifieras som ett återkommande tema på Twitter, vilket överensstämmer med narrativen på massmedia under samma period. Om man ser till bilaga två, tre och fyra, påvisar även kodningen att etiketten *offer* används flest gånger vid porträtteringen av visselblåsarna.

Han och hans kolleger slog larm om Macchiarinis misstänkta forskningsfusk. Hjärtläkaren [Visselblåsare C] i #Aktuellts studio.

Ytterligare ett återkommande tema under den första perioden är etiketteringen av visselblåsarna som *moralister*. Ovanstående twitterinlägg går att tolka som att berättaren anser att visselblåsarna slog larm om forskningsfusk av moraliska skäl. Narrativet tyder även på att visselblåsare C är högt uppsatt inom organisationen. Mesmer-Magnus och Viswesvaran (2005) beskriver att personer som är högt uppsatta i en organisation också är mer benägna till rapportera om missförhållanden på arbetsplatsen, samtidigt som organisationen själv tenderar att känna sig mer svikna när dessa personer tar steget att larma. Under perioden tolkas visselblåsarna tillskrivas en etablerad expertroll i narrativet, att som läkare och högt uppsatt anställda på institutet kunna bidra med sakkunnighet inom forskningsvärlden:

Årets tema på Sacos högskolepolitiska forum 24 oktober är "Hotet mot akademisk frihet". Medverkar gör bl a två av visselblåsarna från Macchiariniskandalen, [Visselblåsare A] och [Visselblåsare B]. Anmäl dig här: saco.se/sacos-hogskole... #sacoforum

Ovanstående berättelse beskriver att visselblåsare A och B ska hålla föredrag om Macchiarini-skandalen, vilket tyder på den expertroll som visselblåsarna tolkas ha tilldelats. Detta genom att dela med sig av sin uppfattning av krissituationen till allmänheten.

5.1.3. Narrativ i massmedia under perioden 2018

Av studiens insamlade textmaterial publicerades flest tidningsartiklar och twitterinlägg under perioden 2018. Krisens händelseutveckling kan vara en bidragande faktor till att narrativen kring visseblåsningen i Macchiarini-fallet ökade under detta år. Under året 2018 fattades beslut om att en utredning gentemot Macchiarini gällande grov misshandel skulle inledas. Under samma år fälldes även visseblåsarna för oetisk forskning (Hanke & Ekspong, 2018). Händelsen som därefter utvecklar kontexten är att visseblåsarna väljer att inleda rättsliga processer mot institutet:

Vi funderar själva på att gå in med stämningsansökan mot institutet utifrån hans agerande och har en diskussion med våra jurister kring det, säger [Visseblåsare A] till tidningen. - Lt

Forskare som slog larm om Macchiarini klandrades själva, nu får de hjälp med överklagan -

Svt

Det som är väldigt viktigt är att sanningen kommer fram, och det gör den oftast i en

domstolsprövning - Dm

Berättelserna övergriper ett återkommande tema som enligt analysen uppstår under den andra perioden, nämligen juridiska diskurser. I ovanstående meningsbärande enheter tolkas exempelvis uttrycken “gå in med stämningsansökan”, “jurister” och “överklagan” som juridiska diskurser, vilka går att knyta an till kontexten av att visseblåsarna blev fällda för oetisk forskning under denna tid. Trots ökningen av juridiska diskurser tolkas moraliska diskurser, likt under första perioden, som mest återkommande i narrativ på Twitter. Följande berättelser tolkas båda bestå av moraliska diskurser:

[Visseblåsare A] tycker inte att institutet har visat några ansatser till att på allvar reda ut

Macchiarini-skandalen. - Svt

De läkare som i årtal kämpat mot sjukhus och universitetsledningar, har tvingats byta

arbetsplats och utsatts för en polisanmälan. - Svd

Berättelserna påvisar även att klander mot institutet blir vanligare under denna period. Den första berättelsen tolkas som kritik mot institutet och tyder på att Visselblåsare A klandrar deras hantering av krissituationen, medan den andra berättelsen kritiserar institutets hantering av visselblåsningen. Det andra citatet beskriver att det är läkarna som kämpar mot sjukhus och universitetsledningar, vilket ger ett tydligt exempel på hur institutet beskrivs vara den som försöker stoppa visselblåsarna från att nå sitt mål. Berättelsen tyder således på en intrig mellan visselblåsarna och institutet, varav institutet porträtteras som antagonister och visselblåsarna som protagonister utifrån Campbells (1993) beskrivning. Detta överensstämmer med den första periodens narrativ. Nytt för denna period är däremot att även visselblåsarna porträtteras som antagonister i vissa av berättelserna:

Man kan inte undgå granskning bara för att man själv blåst i visslan, säger institutets rektor till TT. - Dm

Ovanstående berättelse ifrågasätter visselblåsarnas ansvar, vilket skiljer sig från narrativ under den första perioden. Samtidigt som juridiska diskurser blir fler inkluderas även institutets uppfattning av krissituationen oftare. Vid berättelser som inkluderar institutets berättarperspektiv tenderar visselblåsarna också att porträtteras som *hjältar*:

Vi är mycket tydliga på att vi hedrar visselblåsarna, men att blåsa i visslan friar inte från ansvar, säger institutets rektor till SVT Nyheter. - Svt

Detta har inte varit lätt. De ska ha all heder för att de tog upp detta. Men samtidigt, om man står med på en artikel så är man ansvarig för vad som står i artikeln - Dm

Kombinationen av att beskriva visselblåsarna som både antagonister och *hjältar* går att tolka som aningen motsägelsefullt. Dessutom finns ett budskap om rättvisa i institutets kommunikation som tyder på att man valt att anmäla visselblåsarna av en rättslig anledning. Institutet rättfärdigar alltså sitt agerande genom att påvisa visselblåsarnas ansvar i Macchiarinis forskningsfusk, samtidigt som man påstår att visselblåsarna gjort rätt i att

rapportera om missförhållanden. Dock verkar institutet vara för sent ute i sina strävanden i att försöka få kontroll över narrativet. Trots en ökad närvaro i massmedia och större fokus på att kommunicera om och argumentera för sina beslut än under den första perioden, står narrativet fast vid karaktärerna, deras tillskrivna egenskaper och deras roller i berättelsen. Visselblåsarna fortsätter att porträtteras som *offer*:

Medan visselblåsarna fortsätter att sättas i skamvrån går männen som gjorde

Macchiariniaffären möjlig vidare i tysthet. - Svd

Uttrycket “sättas i skamvrån” tolkas som att berättaren ser på visselblåsarna som *offer* och utsatta av institutet. Den återkommande etiketteringen av visselblåsarna som offer återstår och överensstämmer med porträtteringen av visselblåsarna under den första perioden. Vidare tenderar även synen på visselblåsarna som *moralister* att vara återkommande under denna period:

Syftet med vår anmälan 2014 var att förhindra fortsatta implantationer av plastluftstrupar i

patienter - Svd

När man visste att det inte stod rätt till, varför gjorde man då ingenting? Varför sade ingen,

förutom vi, något? - Dm

Det som är väldigt viktigt är att sanningen kommer fram - Dm

Studien tolkar *moralist* som en egenskap där en person väljer att göra något, inte enkom för att hjälpa andra, utan för att det är vad personen anser vara praxis i sammanhanget. Detta kan innebära att berättarna anser att visselblåsarna motiverar sitt handlande i etiska koder som tillkommer med läkaryrket, och inte för att de själva anser att de gör något extraordinärt. Ovanstående citat är exempel på hur visselblåsarna tolkas som *moralister* genom att hänvisa handlingar till etiska grunder. Narrativen som presenteras i citaten går likt under första

perioden att tolka som en antydning på att berättarna anser att organisationen inte uppmuntrar negativt uppåtgående information, vilken på sikt enligt Heide och Simonsson (2016) kan ge stoff till en förtroendekris.

5.1.4. Narrativ på Twitter under perioden 2018

Krissituationens händelseutveckling återspeglas även i narrativen på Twitter under denna period. Liksom i massmedia är den moraliska diskursen fortfarande närvarande på Twitter samtidigt som klander gentemot institutet ökar och stärker tolkningen av institutet som antagonister.

Verksamhetschefen fick lämna chefsjobbet på #Karolinska universitetssjukhuset när #Macchiariniskandalen briserade. Nu får han toppjobb i #Landstinget #Sörmland. sn.se/nykoping/chefa...

– Det är märkligt efter allt som hänt att han sitter kvar, säger [Visselblåsare B], en av de fyra visselblåsarna. Dagens Nyheter @dagensnyheter Karolinskas sjukhusdirektör tog parti för Macchiarini – detta har hänt i Macchiariniskandalen #sjukpol #vårdpol dn.se/sthlm/karolins...

Ovanstående berättelser tolkas som kritik mot institutets ledning. Visselblåsare Bs uttryck "Det är märkligt efter allt som hänt att han sitter kvar" kan tolkas som en uppmaning eller önskan om att institutets sjukhusdirektör bör avsättas. Denna önskan går även att tolka som en moralisk diskurs, då den behandlar en fråga om vad som anses vara rätt och fel. Vidare återspeglas ökningen av juridiska diskurser i massmedia också på Twitter:

"Visselblåsarna bröt inte mot sekretessen" - DN.SE Äntligen upprättelse för läkarna som anmälde. #karolinskainstitutet #visselblåsare #macchiarini dn.se/arkiv/nyheter/...

Citatet ovan kan tolkas som narrativen på Twitter deltar i den juridiska diskursen med ändamålet att stötta visselblåsarna och deras strävanden. Som redan fastställt tenderar twitteranvändarna att tolka visselblåsarna som protagonister i narrativen. Detta kan innebära att användare på plattformen också är mer benägna att utnyttja diskurserna i narrativet de gånger vågen lutar till visselblåsarnas fördel. Förutom påbörjandet av de rättsprocesser som sker i många av narrativens kontext, består några av narrativen på Twitter av ytterligare en kontext, nämligen den då visselblåsarna tilldelas pris för sitt larm:

Nu är det dags för två läkare som oavsett konsekvenser för dem själva valt yrkesetikens linje för att värna patientsäkerheten och vissla om macchiarini-skandalen: [Visselblåsare A] och [Visselblåsare B] #fum18

Sjukhusläkarnas pris Årets Visslare går i år till läkarna [Visselblåsare A], [Visselblåsare B], [Visselblåsare C] och [Visselblåsare D]. Vålförtjänt grattis! Sjukhusläkarna @sjukhuslakarna Fyra läkare får priset Årets Visslare mynewsdesk.com/se/sjukhuslaek...

@sjukhuslakarna delar ut Årets visslarpris till fyra modiga visslare; [Visselblåsare C], [Visselblåsare D], [Visselblåsare B] och [Visselblåsare A] som avslöjade Macchiarini-affären. Stort tack för ert mod! #svpol #svmed #Framtidensläkare

I twitterinläggen som berör prisutdelningen till visselblåsarna går det att tolka berättarens syn på visselblåsarna som *hjältar*, detta grundas i uttrycken som “vålförtjänt grattis” och “fyra modiga visslare”. Vidare går meningen “oavsett konsekvenser för dem själva valt yrkesetikens linje för att värna patientsäkerheten” att tolka som en etikettering av visselblåsarna som *moralister*. I två av berättelserna nämns även Visselblåsare D, som tidigare beskrivet i metodavsnittet (se avsnitt 4.4.), deltar personen inte aktivt i berättandet även om personen

nämns. Således går det att tolka som att karaktären Visselblåsare D inkluderas i narrativ men inte influerar dem. Likt tidigare period tenderar narrativ på Twitter att fortsätta porträttera visselblåsarna som protagonister och *offer*:

De möttes av isande tystnad sedan de i en rapport avslöjat följden av Macchiarinis ingrepp. Men de har inte fått någon ursäkt från KI eller KS. [Visselblåsare A], [Visselblåsare B], [Visselblåsare C] och [Visselblåsare D] får priset som Årets Visslare. bit.ly/2wMvbVM

Uttryck som “De möttes av isande tystnad” och “de har inte fått någon ursäkt” tolkas som en antydning på att berättaren betraktar visselblåsarna som *offer*. I samma narrativ går det även att tolka visselblåsarna som *hjältar* i och med prisutdelningen. Således etableras två starka egenskaper hos visselblåsarna under perioden 2018. Etiketten *offer* där narrativet målar upp visselblåsarna som utsatta av institutet och etiketten *hjältar* där de målas upp som motståndsmän som står upp mot korruption och för rättvisa.

5.1.5. Narrativ i massmedia under perioden 2019-2021

Under denna tidsperiod minskar den mediala uppmärksamheten av visselblåsningen i Macchiarini-fallet. Dock stoppar detta inte narrativen om krissituationen från att utvecklas. En viktig händelse som påverkar berättelserna under perioden 2019-2021 är att visselblåsarna väljer att gå vidare i sin juridiska kamp och kräver skadestånd av svenska staten, denna överklagan fick dock avslag. Trots färre narrativ i massmedia går den tidigare återkommande porträtteringen av visselblåsarna som *offer* och moraliska diskurser fortfarande att tolka som närvarande:

”Det är grundläggande i en rättsstat att enskilda som pekats ut som klandervärda av myndigheter måste få möjlighet att försvara sig mot anklagelserna i en rättvis rättegång inför en oberoende domstol. Kammarrättens beslut innebär att forskarna inte får den möjligheten i det här fallet.” skriver chefen för Centrum för rättvisa på sin hemsida. - Svt

”Rätten att få överklaga ingripande myndighetsbeslut till domstol för att kunna försvara sig mot allvarliga anklagelser är grundläggande i en rättsstat. Det är viktigt både för visselblåsarskyddet inom medicinsk forskning och för patientsäkerheten i Sverige att det här fallet prövas av Europadomstolen” - Svt

Berättelsen tolkas inkludera moraliska diskurser genom uttrycket som beskriver att visselblåsarna “måste få möjlighet att försvara sig”. Detta uttryck tolkas dessutom som att berättarna anser att visselblåsarna agerat rätt i intrigen, och således även porträtteras som protagonister. Därtill tillskrivs också visselblåsarna karaktärsdrag som *moralister*. Det är vidare möjligt att tolka att visselblåsarna tar hjälp av stiftelsen Centrum för rättvisa med målet att upprätthålla rättsordningen och göra rätt. Likt resterande perioder fortsätter också berättelser som beskriver visselblåsarna som *offer* att spridas i massmedia:

Det är obegripligt att en myndighet kan rikta osakliga och ogrundade anklagelser mot en enskild person utan att man får någon möjlighet att försvara sig, säger professor [Visselblåsare A], en av de klandrade forskarna, i uttalandet. - Svt

Visselblåsarna menar att de allt sedan dess utsatts för repressalier och att de aldrig fick möjligheten att försvara sig. - Svt

Etiketten *offer* tolkas exempelvis utifrån meningen “osakliga och ogrundade anklagelser mot en enskild person” och uttrycket “utsatts” som tyder på att berättaren anser att visselblåsarna blivit utsatta av institutet. Detta stärker i sin tur den återkommande tolkningen av institutet som antagonister. Vidare tenderar berättelserna under denna period, likt under perioden 2018, att fortsätta bestå av juridiska diskurser:

I Macchiarini-fallet blev däremot visselblåsarna polisanmälda för journalintrång. - Exp

Därför kommer nu visselblåsarna i stället att överklaga beslutet till Högsta förvaltningsdomstolen med hjälp av stiftelsen Centrum för rättvisa. - Svt

Utifrån uttryck som “överklaga beslutet”, “polisanmälda” och “journalintring” tolkas berättelserna inkludera juridiska diskurser. Genom att dessutom benämna Högsta förvaltningsdomstolen, går berättelserna att koppla till den pågående kontexten. Det vill säga den kontext som innefattar att visselblåsarna väljer att gå vidare i sin juridiska kamp och kräva skadestånd av svenska staten. Utifrån denna berättelse går det därmed även att tolka den svenska staten som antagonister, vilket skiljer sig från majoriteten av narrativ där institutet tolkats vara antagonister.

5.1.6. Narrativ på Twitter under perioden 2019-2021

Trots en relativt låg uppdatering om fallet i massmedia fortsätter narrativ utvecklas och spridas på Twitter. Enligt Weibull et al. (2018) har makten över vilket material som kommuniceras om gått från massmedia till användare, detta i takt med att det hybrida medielandskapet utvecklats. Det faktum att urvalet visar Twitter som dominerande under denna period kan vara ett tecken på just detta. Likt resterande perioder i både massmedia och på Twitter tenderar juridiska diskurser att inkluderas återkommande i narrativen:

Dagens Medicin skriver om kammarrättens beslut att neka visselblåsarna i Macchiarini-affären prövningstillstånd. "Vi räknar med en annan bedömning i en högre instans", säger kirurgen och forskaren [Visselblåsare A]. bit.ly/2OkAq7J

"Nya oredlighetsnämnden är inte tillräcklig. Visselblåsare borde få gå direkt till nämnden och få sekretesskydd men så blir det inte", säger [Visselblåsare A] #sacoforum

Kammarrätten i Stockholm anser liksom Förvaltningsrätten att forskarna som slog larm om Macchiarinis forskningsfusk och sedan själva anklagats för oredlighet, inte kan försvara sig mot detta i en domstol. #svmed #Macchiarini [dagensmedicin.se/artiklar/2019/...](https://dagensmedicin.se/artiklar/2019/)

Juridiska diskurser kring visselblåsarna ovan, tolkas uttrycka visselblåsarnas besvikelse och missnöje, nu mot svenska staten och inte endast institutet. Berättelserna tyder på att visselblåsarna inte behandlats rättvist och kan således också tolkas stå upp för visselblåsares rättigheter. Likt narrativen i massmedia under denna period introduceras svenska

rättssystemet som potentiell antagonist, även om institutet fortfarande tolkas som den mest återkommande antagonisten:

”Vi litar inte på att KI kan korrigera alla felaktiga saker utan att selektivt ta hänsyn till sin egen agenda”, säger visselblåsaren [Visselblåsare B] till @CM_Hake Nyhetsutvecklingen kring Paolo #macchiarini fortsätter

Vet Twitter vad man sysslar med på Karolinska...EGENTLIGEN #macchiariniskandalen @KarolinskaUnsjy youtu.be/Q-i2usHP29I

I det senare citatet tolkas användandet av versaler som att twitteranvändaren höjer tonen mot institutet, vilket går att tolka som att institutet blivit tillskriven en ännu tydligare roll som fiende, eller antagonist, i intrigen. Samtidigt ifrågasätts vem som egentligen är utsatt och vem som egentligen är antagonist mer än någonsin under denna period. Ett fåtal berättelser tolkas visa tecken på nya rollsättningar som kan beteckna andra karaktärer som *offer*. Exempelvis hänvisar två twitterinlägg till en föreläsning av institutets rektor, som uttrycker sitt perspektiv av utredningen på institutet som “Kafkaliknande”.

Kvällsaktivitet i #Almedalen: författarsamtal med institutets rektor om #macchiariniaffären. ”Kafkaliknande”, beskriver hen tiden efter medias utredning.

21 feb. Lyssna till institutets rektor & X på Stadsbibl Sthlm Fri entré. #Macchiariniaffären

Dessa citat kan ge en tolkning där de i maktposition på institutet utsatts för en mardrömsliknande situation till följd av dokumentären som publicerades under perioden 2016, vilket därmed skulle kunna tillskriva institutet etiketten *offer*. Avsändarna bakom dessa narrativ tolkas uppmana andra användare att ställa sig bakom institutets perspektiv och således göra visselblåsarna till antagonister i narrativet. Att som likt ovan gå emot strömmen genom att utmana återkommande teman eller koppla fallet till andra kontexter återkommer även i ett fåtal andra berättelser, i ett twitterinlägg kopplas Anders Tegnells ledarstil till Macchiarini-fallet:

"Vad vet Tegnell som inte vi vet?" Jag gissa att det inte har med kunskap att göra utan Narcissistisk personlighetsstörning och auktoritär ledarstil som ingen vågar ifrågasätta.

#Macchiarini expressen.se/nyheter/olsens...

Under perioden 2019-2021 började Covid-19 pandemin sprida sig i världen och tog som bekant upp mycket tid i de flesta nyhetssändningarna och i skriven media. Eftersom Covid-19 var högst aktuell och oförutsägbar under hela pandemin kan därför massmedias fokus ha skiftat från Macchiarini-fallet till att täcka pandemins föränderlighet. Liksom under 2019 är den mediala uppmärksamheten mer frånvarande under 2020 och 2021. Förklaringen till detta kan som beskrivet ovan vara att Covid-19 under denna period stod högt på den mediala agendan, vilket kan ha gjort att Macchiarini-fallet hamnat i skymundan. Trots att Macchiarini-fallet får mindre medial uppmärksamhet, bekräftar de narrativ som publiceras på Twitter återkommande teman som ställer sig i led med tidigare perioder. Ett av dessa återkommande teman är porträtteringen av visselblåsarna som *offer*, vilket nedanstående twitterinlägg representerar:

[Visselblåsare A] var en av fyra läkare som slog larm om kirurgen Macchiarini och hans luftstrupar av plast. Men priset för att vara visselblåsare blev högt. Lyssna på säsongens sista avsnitt av "Jag var där", podden jag gör med @snyggmattias. podplay.com/.../50-macchia...

I denna berättelse porträtteras visselblåsarna som *offer* genom uttrycket "priset för att vara visselblåsare blev högt", detta går att tolka som att visselblåsaren har fått offra något till följd av visselblåsningen. Genom att analysera twitterinläggen under perioden 2019-2021 går det att urskilja de egenskaper och karaktärer som varit centrala genom hela narrativet. Inläggen lyfter fram citat från visselblåsarna som klandrar och anklagar institutet i egenskap som antagonister, medan de själva får utlysa sin tidigare nämnda expertroll i kombination av *offer*- och *hjalte*-egenskaper. Det är tydligt att mediebevakningen minskar allt eftersom tiden går, vilket kan ha skapat utrymme för fler åsikter på sociala medier i takt med att massmedias

uppmärksamhet på fallet sinar. I nedanstående avsnitt ges en djupare sammanfattning av samtliga perioder.

5.1.7 Sammanfattning av narrativens kronologi

Sammandraget ger perioden 2018 en bild av att de narrativ som etablerats i massmedia och på Twitter, exempelvis visselblåsarna i kontexten rättsprocess, haft en betydande roll för händelseutvecklingen och kan potentiellt sett varit avgörande i mottagandet av nyhetsflödet. De etiketter som tillskrivs visselblåsarna som protagonister och institutet som antagonister tidigt i narrativen kan påverka uppfattningen av berättelsen (Watts & Buckley, 2017). Med detta i beaktande går det också att argumentera för att visselblåsare har en avgörande makt när det kommer till kommunikation under kriser, vilket också är konstaterat av Watts och Buckley (2017). I den förtroendekris för institutet som trappades upp när man valde att ta till rättsliga medel för att skipa rättvisa för de påstådda repressalierna, var visselblåsarna en återkommande karaktär i massmedia. Denna faktor kan ha haft en avgörande roll för narrativet i sin helhet, inte minst när det kommer till att stensätta de roller och egenskaper som tillskrivits i narrativen under perioden 2016-2017. Enligt Lazar (2022) spelar visselblåsare en central roll för informationsspridningen under en kris. Tidslinjen visar detta och ger exempel på hur visselblåsare inte bara kan påverka, utan också skapa narrativ genom extern visselblåsning. Det reella resultatet av visselblåsarnas mediala handlande är svårt att tolka i helhet. Däremot blir det tydligt att narrativ på Twitter fortsätter produceras trots den minskade mediala uppmärksamheten under åren 2019-2021. Narrativen på Twitter tenderar också att ha ett känslobaserat perspektiv genom alla perioder. Detta kan läsas in i flera inlägg där avsändaren tydligt markerar vilken karaktärs sida denne står på, vilket kan förklaras av Neubaum och Krämers (2017) resonemang om att det är enklare att uttrycka åsikter på sociala medier än i verkligheten. I samband med att massmedia producerar mindre information om fallet innebär det dock att visselblåsarna syns mindre i det mediala rummet, vilket kan vara en förklaring till att narrativen på Twitter blir mer diversifierade - exempelvis i inläggen som målar upp institutet som *offer* för första gången.

5.2. Vilka berättarperspektiv finns och vem vinner på berättelserna?

Enligt Barthes (1977) spelar berättarperspektivet en avgörande roll i utformningen och tolkningen av en berättelse. Beroende på vem som berättar om visselblåsningen i Macchiarini-fallet påverkas därmed också berättelsens handling och således även uppfattningen av krissituationen. Detta avsnitt ämnar åt att undersöka relationen mellan berättarperspektiv och handling i narrativen i massmedia och på Twitter.

5.2.1. Berättarperspektiv i massmedia och på Twitter

Under den sammanställda perioden 2016 till 2021 preciserades upprepade teman av juridiska diskurser i textmaterialet som publicerats i massmedia. Enligt bilaga två tolkas majoriteten av tidningsartiklarna inkludera visselblåsarnas berättarperspektiv, varav dessa också tenderar att innehålla juridiska diskurser:

”Detta är en rättsskandal och jag känner en extrem tomhet” - Visselblåsare A, Svd

”Det som är väldigt viktigt är att sanningen kommer fram, och det gör den oftast i en domstolsprövning” - Visselblåsare B, Dm

Båda textutdragen berättas utifrån visselblåsarnas perspektiv. Berättelserna tolkas som att visselblåsarna anser att intrigen bör lösas genom rättsliga åtgärder. Det frekventa användandet av juridiska diskurser i massmedia kan även tolkas som en indikation på att visselblåsarna medvetet, eller omedvetet, informerar publiken om att intrigen bör lösas genom rättsliga åtgärder. Majoriteten av de analyserade tidningsartiklarna som berättas utifrån visselblåsarnas perspektiv har även tolkats porträttera visselblåsarna som *offer*. Porträtteringen av visselblåsarna som *offer* i kombination med ett frekvent användande av juridiska diskurser kan tolkas som ett sätt för visselblåsarna att få medömkan och således även stärka deras sympati under rättsprocessen. Även om twitterinläggen inte återspeglar användandet av juridiska diskurser återkommer porträtteringen av visselblåsarna som *offer* i ett flertal twitterinlägg:

[Visselblåsare A] och [Visselblåsare B] om vådan av att vara visselblåsare #sacoforum

[Visselblåsare A], one of the docs. revealing the Macchiarini-scandal at Karolinska Hospital, treated worse than M. by the institution!

Kammarrätten i Stockholm anser liksom Förvaltningsrätten att forskarna som slog larm om Macchiarinis forskningsfusk och sedan själva anklagats för oredlighet, inte kan försvara sig mot detta i en domstol. #svmed #Macchiarini dagensmedicin.se/artiklar/2019/...

Ovanstående twitterinlägg tolkas innehålla indikationer på att visselblåsarna etiketteras som *offer* eller är utsatta av institutet. Exempelvis genom uttryck som “vådan av att vara visselblåsare”, “treated worse than M. by the institution” och “inte kan försvara sig”. Dessa narrativ återspeglar även massmedias återkommande porträttering av visselblåsarna som *offer*.

Institutets berättarperspektiv inkluderas endast i tre tidningsartiklar utifrån resultatet i bilaga två, av dessa tre tolkas inte juridiska diskurser inkluderas i någon av tidningsartiklarna.

Man kan inte undgå granskning bara för att man själv blåst i visslan, säger institutets rektor till TT. - Dm

Vi är mycket tydliga på att vi hedrar visselblåsarna, men att blåsa i visslan friar inte från ansvar, säger institutets rektor till SVT Nyheter. - Svt

Detta har inte varit lätt. De ska ha all heder för att de tog upp detta. Men samtidigt, om man står med på en artikel så är man ansvarig för vad som står i artikeln - Dm

Detta kan eventuellt ligga till grund för att institutet inte vill uppmuntra mottagarna och visselblåsarna till att inkludera fler rättsliga åtgärder gentemot institutet. Berättarperspektivet på Twitter tolkas vidare oftast tillhöra privatpersoner, vilket tyder på Weibulls et al. (2018) påstående om att makten flyttats från media till användarna av mediekanaler. Bland twitterinlägg som nämner någon av visselblåsarna tolkas publiken ha större makt över

berättarperspektivet än media, medan berättelserna inom urvalet meta-hashtags inkluderar medias perspektiv oftare än publikens. Denna uppdelning kan innebära att publiken eventuellt känner sig mer engagerade och intresserade av hur visselblåsarna behandlas under Macchiarini-fallet än själva fallet, medan media intresserar sig mer för det ursprungliga fallet. En anledning till att medias berättarperspektiv inkluderas mer på Twitter än i massmedia kan också vara på grund av att flertalet twitterinlägg publiceras av tidningarnas egna företagskonton eller av journalister som arbetar på tidningarna. Majoriteten av twitterinläggen som inkluderar medias berättarperspektiv innehåller också vidare hänvisning till tidningsartiklar som tidigare publicerats i massmedia. En av artiklarna som delas på Twitter tillhör även studiens urval av tidningsartiklar:

”Viktigt att sanningen kommer fram” – Visselblåsaren [Visselblåsare B] tror att den återöppnade förundersökningen även kan kasta ljus över hur Macchiariniskandalen mörklades och drar paralleller till Svenska Akademien #svmed dagensmedicin.se/artiklar/2018/...

Det som är väldigt viktigt är att sanningen kommer fram, och det gör den oftast i en domstolsprövning - Dm

Den delade tidningsartikelns berättarperspektiv tolkas enligt bilaga två tillhöra Visselblåsare B även om den är publicerad av Dagens medicin, medan twitterinläggets berättarperspektiv tolkas som medias i bilaga fyra. Gemensamt för analysen av båda narrativ är att den som anses vinna på berättelsen i slutändan är Visselblåsare B. Frågan kring vem som egentligen vinner på narrativet undersöks närmare i följande stycke.

5.2.2. Vilken är berättelsens poäng och vem vinner på den?

Johansson (2005) betonar att varje berättelse berättas av en orsak och oftast till någons fördel. Institutet tolkas som antagonisten i majoriteten av det analyserade textmaterialet, både i massmedia och på Twitter. Samtidigt tolkas visselblåsarna som protagonister i majoriteten av narrativen. Utifrån denna tolkning går det att identifiera ett tema i berättelserna kring visselblåsningen av Macchiarini-fallet, det vill säga visselblåsare som protagonister och

institutet som antagonister. Indelningen av karaktärer bidrar således till visseblåsarnas fördel i intrigen, då institutet porträtteras likt Campbells (1993) beskrivning av "fienden" och visseblåsarna likt "hjälten". Majoriteten av de meningsbärande enheterna i både massmedia och på Twitter tolkas handla om visseblåsarnas uppfattning av krissituationen. Bristen på narrativ som inkluderar institutets uppfattning av krissituationen kan därmed tolkas som att allmänhetens uppfattning av händelsen stämmer överens med visseblåsarnas. Ytterligare ett tema som tyder på att berättelserna berättas till visseblåsarnas fördel är att den mest återkommande porträttering av visseblåsarna, oavsett mediekanal, är etiketten *offer* och *moralist*. Dessa återkommande perspektiv stärker uppfattningen av att berättarna inte anser att institutet behandlat visseblåsarna rättvist. Två exempel på när visseblåsarna tolkas porträtteras som *offer* och *moralister* i samma berättelse är följande twitterinlägg:

"De möttes av isande tystnad sedan de i en rapport avslöjat följden av Macchiarinis ingrepp. Men de har inte fått någon ursäkt från KI eller KS. [Visseblåsare A], [Visseblåsare C], [Visseblåsare B] och [Visseblåsare D] får priset som Årets Visslare. bit.ly/2wMvbVM"

"Det blev ett ganska aggressivt avslut" – [Visseblåsare B] och [Visseblåsare A] var Macchiarinis kollegor på Karolinska men blev till slut de som konfronterade honom och larmade om hans metoder. #bokmässan"

Berättelserna använder uttryck som "isande tystnad", "inte fått någon ursäkt" och "aggressivt avslut" vilket tyder på att berättaren anser att visseblåsarna har blivit osympatiskt bemötta av institutet. I twitterinläggen antyder berättarna samtidigt att visseblåsarna agerat moraliskt rätt och därför förtjänar ett pris som Årets Visslare. Genom dessa två berättelser återspeglas en återkommande handling som också identifieras i massmedia. Det vill säga den handling som porträtterar visseblåsarna som medarbetare vilka blivit orättvist behandlade vid rapporteringen av icke moraliska förekommanden på arbetsplatsen. Ytterligare ett twitterinlägg som återspeglar denna handling är följande:

"Med fackets hjälpt överlevde vi." [Visseblåsare C], en av läkarna som hotades av avsked efter larm om Paolo Macchiarinis forskningsfusk.

Enligt twitterinlägget anses institutet ha försökt mörklägga visselblåsarnas negativt uppgående information genom att “hota med avsked”. Med grund i Neubaum och Krämers (2017) beskrivning av tystnadsspiraler som en konsekvens av mörkläggnings, hade institutet enligt denna handling eventuellt kunnat ge upphov till tystnadsspiraler inom organisationen. Enligt Watts och Buckley (2017) kan tystnadsspiraler vara en drivande faktor till att medarbetare väljer att larma externt istället för internt. I denna handling beskrivs visselblåsarna först ha larmat formellt och internt och därefter informellt och externt, vilket kan stärka misstanken om tystnadsspiraler.

I de tidningsartiklar där institutet tolkas vinna på berättelsen, beskriver berättelserna också att visselblåsarna måste ta ansvar för sitt bidrag till den oetiska forskningen. Mesmer-Magnus och Viswesvarans (2005) studie visar att organisationer tenderar att känna sig mer svikna av välpresterande och högutbildade medarbetare som visselblåsare än medarbetare som inte har samma status inom organisationen. Eftersom det var fyra stycken väletablerade läkare och forskare som larmade i detta fall, ökar därmed också risken för att organisationen ska känna sig svikna. Känslan av att ha blivit sviken kan enligt Mesmer-Magnus och Viswesvarans (2005) också öka organisationens vilja att försöka tysta, skam- eller skuldbelägga visselblåsare, speciellt när visselblåsningen är av informell eller extern karaktär. Detta kan vara en potentiell anledning till att visselblåsarna endast porträtteras som skyldiga till oetisk forskning i berättelser som inkluderar institutets berättarperspektiv.

Flertalet twitterinlägg hänvisar som tidigare nämnt till redan publicerade tidningsartiklar i massmedia, varav exempelvis:

Kammarrätten i Stockholm anser liksom Förvaltningsrätten att forskarna som slog larm om Macchiarinis forskningsfusk och sedan själva anklagats för oredlighet, inte kan försvara sig mot detta i en domstol. #svmed #Macchiarini dagensmedicin.se/artiklar/2019/...

Dagens Medicin skriver om kammarrättens beslut att neka visselblåsarna i Macchiarini-affären prövningstillstånd. "Vi räknar med en annan bedömning i en högre instans", säger kirurgen och forskaren Visselblåsare A. bit.ly/2OkAq7J

Av samtliga twitterinlägg som hänvisar till textmaterial i massmedia, hänvisar flest av dessa till nischade mediekanaler. Neubaum och Krämer (2017) beskriver att samma åsikter i vissa fall tenderar att cirkulera runt i det hybrida medielandskapet, vilket kan resultera i filterbubblor. Narrativet kring Macchiarini-fallet i både massmedia och på sociala medier tolkas som relativt homogent. Som följd av att nischade medier tycks ha störst spridning på Twitter gällande visselblåsningen i Macchiarini-fallet, är det även troligt att denna mediekanals narrativ influerar narrativet på sociala medieplattformen mer än andra mediekanaler. Således kan den upprepade spridningen av tidningsartiklar från Dagens Medicin vara en eventuell anledning till att handlingen som står till visselblåsarnas fördel berättas oftare än den som gynnar institutet.

5.2.3. Narrativets spegling av krissituationen

Enligt den återkommande handlingen i narrativen på båda mediekanalerna tyder berättelserna på att institutet hamnat i en dubbelkris. Detta går att tolka utifrån att intrigen tycks handla om institutets bristfälliga kommunikation gentemot visselblåsarna, snarare än de oetiska ingrepp som utförts. Frandsen och Johansen (2017) beskriver att en kris riskerar att utvecklas till en dubbelkris om intressenterna anser att organisationen inte agerat rätt. Allmänhetens missnöje speglas i de moraliska diskurser som används på Twitter. I detta fall har krisen tagit en ny skepnad, vilket Frandsen och Johansen (2017) även redogör för. Skepnaden av krisen kopplad till Macchiarini-fallet har gått från att handla om oetisk forskning och farliga ingrepp till icke rättvis behandling av visselblåsarna. Krissituationen är därmed ett exempel på en organisationskris och förtroendekris eftersom inte bara visselblåsarna utan även twitteranvändarnas förtroende för institutet tycks vara lågt. Bristen på förtroende går att tolka utifrån porträttering av institutet som antagonister i majoriteten av det analyserade textmaterialet. Dessa berättelser tyder på att den allmänna uppfattningen av organisationen påverkas negativt till följd av visselblåsningen, vilket stämmer överens med Heide och Simonsson (2015) beskrivning av en förtroendekris. Vidare beskriver Heide och Simonsson

(2016) två underkategorier av en förtroendekris: moralisk förtroendekris och kompetensförtroendekris. I och med att moraliska diskurser inkluderas oftare i narrativ än diskurser som ifrågasätter institutets kompetens tyder berättelserna övergripa en moralisk förtroendekris. Således går det att argumentera för att det är visseblåsarna som vinner och institutet som förlorar på berättelserna.

5.3. Vilken roll har visseblåsarna i informationsspridningen?

Följande avsnitt analyserar visseblåsarnas påverkan på narrativ i massmedia och på Twitter; samt hur narrativ i det hybrida medielandskapet kan samspela och utveckla varandra. Dessutom föreslås potentiella opinionsbildande karaktärer i enlighet tvåstegshypotesen.

5.3.1. Kommunikationsflöden i det hybrida medielandskapet

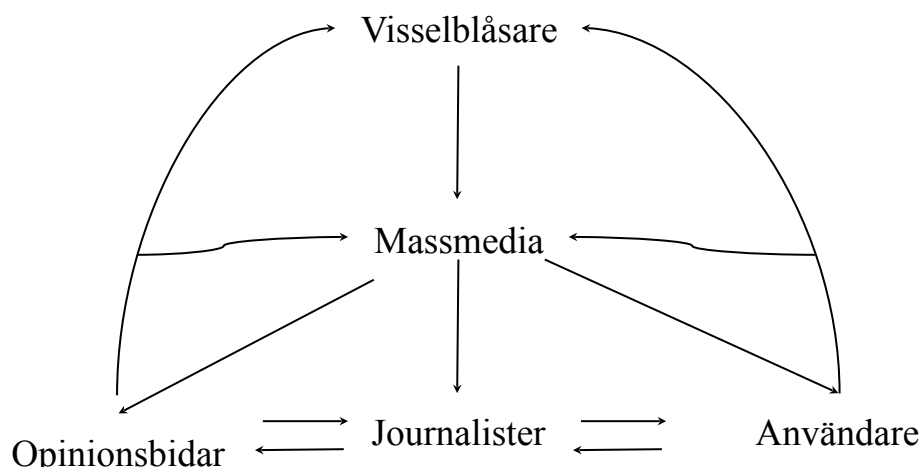
Som beskrivet i avsnittet ovan hänvisar flertalet twitterinlägg till textmaterial som publicerats i massmedia. Dessa twitterinlägg exemplifierar ett kommunikationsflöde som tyder på att narrativ som kommuniceras i massmedia omtolkas och sprids vidare på Twitter. Detta kan innebära att narrativen på Twitter influeras av massmedias narrativ. Den traditionella mediekanal som hänvisas till flest gånger i det analyserade textmaterialet på Twitter är Dagens Medicin. Utifrån detta resultat går det att konstatera att den information som Dagens medicin publicerar kring visseblåsningen i Macchiarini-fallet delas vidare på Twitter vid upprepande tillfällen och därmed också har störst spridning. Underliggande teman som tolkats i twitterinläggen är porträtteringen av visseblåsarna som *offer* och *moralister*, användandet av moraliska diskurser och perspektivet på institutet som antagonist. Dessa teman återspeglas även i de tidningsartiklar som analyserats från Dagens medicin. Utifrån denna identifierade återspeglning är det möjligt att narrativet som publiceras i massmedia influerar narrativet som sprids vidare på Twitter.

Ett av de analyserade twitterinläggen delar också vidare en av studiens analyserade tidningsartiklar. Artikeln i fråga inkluderar Visseblåsare Bs berättarperspektiv, vilket tyder på ett kommunikationsflöde som följande. Visseblåsare B skapar sig en uppfattning av krisituationen och delar med sig av den till massmedia, massmedia skriver och publicerar

artikeln som därefter tolkas och delas vidare på Twitter. Tvåstegshypotesen beskrivs enligt Griffin et al. (2019) förenklat som ett kommunikationsflöde i två steg. Det första steget innefattar att någon som är införstådd i ett ämne tolkar information från en informationskälla. Det andra steget är att personen i fråga sprider vidare den omtolkade informationen till personer som inte är lika insatta i ämnet. Personen som tolkar information och kommunicerar den vidare beskrivs som en opinionsbildare (Katz et al., 2017). Till följd av Katz et al. (2017) grundpelare inom tvåstegshypotesen om att en opinionsbildare omtolkar information och sedan sprider den vidare, finns ej belägg för att Visselblåsare B eller någon av de andra visselblåsarna kan ses som opinionsbildare. Genom att larma i massmedia tolkar inte visselblåsarna mer information än vad de redan kommit över på sin arbetsplats, utan är först med att annonsera den i massmedia. Däremot har de en avgörande roll för narrativet i och med att de influerar informationen som kommuniceras ut i massmedia. Således kan visselblåsarna påverka narrativet om krissituationens utveckling, förutsatt att de har allmänhetens stöd. Analysen tolkar att visselblåsarna i detta fallet gått vinnande ur narrativet, baserat på de egenskaper som tillskrivs de olika karaktärerna och rollsättningen gällande protagonist och antagonist. Anledningen till detta kan finnas i hur det hybrida medielandskapet ter sig i sin natur. Enligt (Weibull et al., 2018) har det hybrida medielandskapet lett till ett paradigmskifte, där mottagarskaror avgör vilket innehåll som framhävs och inte. Detta i kombination med den höga graden av moralism på Twitter, som påvisats tidigare i analysen, kan ha en faktor i att visselblåsarna vinner narrativet. Visselblåsarna porträtteras till stor del som *offer*, *moralister* och *hjältar* i massmedia. Detta plockas upp av Twitter som sedan tolkar informationen och reproducerar narrativet utifrån ett känslobaserat perspektiv.

Utifrån ovanstående resonemang går det också att resonera för flerstegshypotesen som en viktig del av narrativets utveckling i det hybrida medielandskapet. Detta till följd av kritiken som framförts mot tvåstegshypotesen som en förenkling av verkligheten (Falkheimer & Heide, 2018). Enligt Weimann (1982) innebär flerstegshypotesen att budskap till skillnad från i tvåstegshypotesen kan röra sig mer fritt. Detta innebär att kommunikationsflöden färdas uppifrån och ner, men också tvärtom och i horisontella led. I kontexten Macchiarini-fallet innebär detta att visselblåsarna genom massmedia kan ha formulerat sina budskap, vilka

senare tolkats och spridits vidare på sociala medier. Här kan flerstegshypotesen ta vid, då budskapet potentiellt kan delas mellan användare på Twitter. Samtidigt som massmedias journalister delar personliga tidningsartiklar på plattformen och således flätar samman narrativen på Twitter och i massmedia. Dessutom kan visselblåsarna liksom andra personer följa narrativets utveckling i realtid på Twitter, vilket ger dem möjligheter att agera utifrån den i sin kommunikation. Nedan presenteras en illustration över hur kommunikationsflödet kan te sig i fallet.

Det finns också ledtrådar som visar på att tvåstegshypotesen är närvarande i kommunikationsflödet. I detta scenario föreslås dock istället journalister som opinionsbildare, eftersom studien inte kan etablera visselblåsarnas roll som opinionsbildare. Vilka karaktärer som kan ha agerat likt tvåstegshypotesens opinionsbildare hanteras närmare i avsnittet nedan.

5.3.2. Potentiella opinionsbildare i Macchiarini-fallet

För att förstå vilka karaktärer som kan ha haft en opinionsbildande roll i informationsspridningen om visselblåsningen i Macchiarini-fallet, bör samtliga karaktärens intressen, motivationer och ändamål med narrativen brytas ned. De karaktärer som identifierats att antingen vara en del av, eller tar del av, narrativet är visselblåsarna, institutet, journalister samt twitteranvändare som inte tillhör någon av de tre första karaktärerna. Först ut har visselblåsarna som konstaterat ovan haft en avgörande roll för formateringen av narrativet. I de tidningsartiklar från urvalet som direkt involverar visselblåsarna tolkas tonen vara klandrande och ofta ta moralisk ståndpunkt mot institutet. Det är möjligt att

visselblåsarnas vinkel till följd av detta skapar ringar på vattnet i det mediala narrativet, vilket sedermera reflekteras i narrativet på Twitter. Nedanstående citat visar exempel på hur denna kedjeeffekt skulle kunna se ut, med ett uttalande från visselblåsarna som kritiserar institutet, ett utdrag ur en tidningsartikel som reproducerar visselblåsarnas perspektiv och ett twitterinlägg som reflekterar detta.

När man visste att det inte stod rätt till, varför gjorde man då ingenting? Varför sade ingen, förutom vi, något? - Dm

De läkare som i åratal kämpat mot sjukhus och universitetsledning, har tvingats byta arbetsplats och utsatts för en polisanmälan. - Svd

Vet Twitter vad man sysslar med på Karolinska...EGENTLIGEN #macchiariniskandalen @KarolinskaUnsj youtu.be/Q-i2usHP29I

I urvalet meta-hashtags som ämnar åt att representera ett generellt perspektiv av krissituationen, tolkas institutet som antagonister ungefär dubbelt så många gånger som Macchiarini. Detta tyder på att allmänheten lägger skulden på institutet istället för personen som genomförde ingreppen. En uppfattning och skuldbeläggning av institutet som överensstämmer med narrativet som visselblåsarnas kommunicerar ut genom massmedia. I motsatt ände av fallet tolkas institutet själva genomföra kommunikativa åtgärder för att påverka uppfattningen av krissituationen. Ett fåtal narrativ inkluderar institutets perspektiv och pekar på visselblåsarnas påstådda skuld i fallet, vilket tillskriver visselblåsarna egenskapen *medbrottslingar*. Dessa narrativ får dock inte lika stor medial uppmärksamhet som när visselblåsarna själva deltar i narrativet:

Man kan inte undgå granskning bara för att man själv blåst i visslan, säger institutets rektor [Rektorn] till TT. - Dm

Detta har inte varit lätt. De ska ha all heder för att de tog upp detta. Men samtidigt, om man står med på en artikel så är man ansvarig för vad som står i artikeln - Dm

Vad som framgår tydligt är att visseblåsarnas perspektiv har influerat narrativet och uppfattningen av det. Dock tolkas varken visseblåsarna eller institutet som opinionsbildare eftersom de inte tar emot och tolkar information, vilket är en central del av tvåstegshypotesens opinionsbildare (Griffin et al., 2019). I stället har en annan potentiell opinionsbildare identifierats - journalisten. Genom att granska materialet som samlats in på Twitter kan ett mönster identifieras som påvisar detta. Majoriteten av alla inlägg på Twitter delar information om fallet, ofta i form av tidningsartiklar men också via andra informationskällor, detta definierar studien som en typ av "call to action". Avsändare bakom inläggen går enligt tvåstegshypotesen därför att föreslå som opinionsbildare. Vad som gör journalisterna till en intressant grupp opinionsbildare är att de ofta väljer att dela vidare sina egna tidningsartiklar på Twitter, förmodligen med målet att få fler läsare. Detta kan i praktiken innebära att narrativet i massmedia återspeglas på Twitter då samma material tenderar att vara grunden för respektive narrativ. Detta kan vara en förklaring till resonemanget om varför narrativen liknar varandra på Twitter och i massmedia, att opinionsbildande karaktärer ofta kommer direkt från massmedia. Dessutom påvisar det Neubaums och Krämers (2017) fem aspekter om tvåstegshypotesen i det hybrida medielandskapet, samt dess komplexitet. Majoriteten av hänvisningarna till massmedia på Twitter länkade till tidningen Dagens medicin. Enligt Feezell (2018) blir det vanligare att mediekanaler nischar sig mot mindre mottagargrupper. Detta kan innebära att det inte bara är journalister i stort som har en avgörande roll som opinionsbildare i Macchiarini-fallet, utan att de mest prominenta opinionsbildarna är journalister specifikt från Dagens medicin.

6. Diskussion och slutsats

Nedan följer en vidare diskussion av analysavsnittet och ett sammanfattande stycke som presenterar studiens slutsatser. Därefter presenteras förslag och uppmuntran till vidare forskning inom strategisk kommunikation med fokus på kriskommunikation.

6.1. Diskussion

Återkommande narrativ kring visselblåsningen i Macchiarini-fallet etableras snabbt och håller sedan samma linje under hela kronologin, vilket kopplar till studiens första frågeställning. Utifrån den narrativa textanalys som genomförts tolkas institutet som antagonisten som straffar visselblåsarna genom repressalier. Samtidigt tolkas visselblåsarna som protagonister, vilka trots sin uppfattade utsatthet, berättas om som moraliska hjältar som i rättvisans namn kämpat för sig själva och patientsäkerheten. Huruvida dessa narrativ skulle kunna identifieras i berättelser om andra fall av visselblåsning går inte att konstatera, men vad som påvisas är att visselblåsning kan innebära en upptrappning av en krissituation som vid tidigare skede kanske hade gått att förhindra. Denna tolkning överensstämmer med Frandsen och Johansens (2017) påstående om visselblåsning som en signalindikering i förkrisstadiet.

Visselblåsarnas påverkan på narrativet kring krissituationen går att tolka utifrån att berättarperspektivet som dominerar i narrativen är visselblåsarnas. Massmedia ställer sig i de flesta fall bakom visselblåsarnas perspektiv, vilket kan vara ett resultat av deras tidigare nämnda roll i narrativet. På Twitter tolkas oftast berättarperspektivet tillhöra avsändaren själv, samtidigt som flertalet av avsändarna hänvisar direkt till textmaterial från massmedia. Således kan man å ena sidan se på berättarperspektivet på Twitter som separat från det i massmedia. Å andra sidan kan man också se hur mass medias berättarperspektiv till stor del syns på plattformen via de länkar som delas, vilket gör visselblåsarnas berättarperspektiv närvarande på Twitter. Detta resonemang besvarar studiens andra frågeställning. I fall där visselblåsare har hög närvaro i massmedia kan man till följd av detta resonera för att denna

effekt ger visselblåsare en tydlig fördel i “tävlingen” om narrativet kring en krissituation, samtidigt som de är centrala för skapandet och spridningen av det.

Även om visselblåsare inte kan definieras som opinionsbildare enligt tvåstegshypotesen, finns det potential för användare på sociala medier med stort inflytande att tolka visselblåsares uttalanden och utifrån dessa agera som opinionsbildare (Katz et.al, 2017). I Macchiarini-fallet tolkas journalisterna ta denna roll. Med det sagt är det fortfarande visselblåsarna som bestämmer vilken information de väljer att dela med massmedia. Följaktligen visar detta att även om visselblåsare inte har en direkt makt över vilka egenskaper som tillskrivs dem, kan de lägga grunden för det perspektiv som presenteras i narrativet. Således kan visselblåsare tolkas som avgörande för hur en krissituation uppfattas och utvecklas i massmedia och på sociala medier, vilket därmed besvarar studiens tredje frågeställning. I en situation som liknar den i Macchiarini-fallet verkar det hybrida medielandskapet också underlätta för informationsspridning som gynnar visselblåsare, även om visselblåsare själva inte gör några större ansträngningar att sprida information.

6.2. Slutsats

Studien tyder på att de narrativ som finns i massmedia återspeglas och delas vidare på Twitter. Framförallt porträtteringen av visselblåsarna som *offer* och institutet som antagonister. Att visselblåsarnas berättarperspektiv inkluderas oftare än institutets, kan tolkas som en bidragande faktor till att visselblåsares uppfattning av krissituationen är mer återkommande. Genom att delta i narrativ som publiceras i massmedia kan visselblåsare således påverka de narrativ som finns om en krissituation på Twitter. Trots detta går inte visselblåsare att tolka som opinionsbildare enligt tvåstegshypotesen, eftersom de inte omtolkar någon information utan snarare skapar den. Istället går det att argumentera för att användare på Twitter kan agera som opinionsbildare genom att tolka om och sprida vidare textmaterial från massmedia. Således bekräftas ändock tvåstegshypotesens relevans i det hybrida medielandskapet.

6.3. Vidare forskning

I syfte att addera ett kritisk perspektiv till studien skulle vidare forskning genom exempelvis en diskursanalys vara lämplig. Journalisternas roll som opinionsbildare i relation till tvåstegshypotesen skulle även kunna undersökas vidare, samt ett större eller alternativt urval av sociala mediekkanaler i syfte att testa studiens validitet. För att ta reda på om visselblåsares berättande går att tolka som ett aktivt val i syfte att påverka den allmänna uppfattningen av krissituationer eller ej, skulle en narrativ analys i form av en intervjustudie kunna appliceras. Genom att analysera visselblåsares muntliga och personliga berättelser skulle framtida forskning således kunna bidra till en djupare förståelse för meningen bakom visselblåsares kommunikation.

Referenser

Andersson, J. (12 oktober 2016). Visselblåsare: »Macchiarini-skandalen kan växa«. *Läkartidningen*. <https://lakartidningen.se/aktuellt/nyheter/2016/10/visselblasare-macchiarini-skandalen-kan-vaxa/>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Liber.

Bonnier News. (u.å.). *Våra titlar*. Bonniernews.se. <https://www.bonniernews.se/varumarken>

Campbell, J. (1993). *The hero with a thousand faces*. Fontana Press.

Cassinger, C., Eksell, J., Månsson, M., & Thufvesson, O. (2018). The narrative rhythm of terror: A study of the Stockholm terrorist attack and the “Last Night in Sweden” event. *International Journal of Tourism Cities*, 4(4), 484–494.

Coombs, W. T., & Holladay, S. J. (2010). *The handbook of crisis communication*. Wiley-Blackwell.

Czarniawska, B. (2004). *Narratives in social science research*. SAGE Publications.

Dagens medicin. (u.å.). *Paolo Macchiarini*. <https://www.dagensmedicin.se/om/paolo-macchiarini/>

Eriksson, M. (2018). Lessons for Crisis Communication on Social Media: A Systematic Review of What Research Tells the Practice. *International Journal of Strategic Communication*, 12(5), 526–551.

Falkheimer, J., & Heide, M. (2018). *Strategic Communication: An introduction*. Routledge.

Feezell, J. T. (2018). Agenda Setting through Social Media: The Importance of Incidental News Exposure and Social Filtering in the Digital Era. *Political Research Quarterly*, 71(2), 482–494.

Flick, U (2018). *The SAGE handbook of qualitative data collection*. SAGE Publications.

Flick, U. (2013). *The SAGE handbook of qualitative data analysis*. SAGE Publications.

Frandsen, F., & Johansen, W. (2017). *Organizational Crisis Communication*. SAGE.

Gabriel, Y. (2000) *Storytelling in Organizations. Facts, Fictions, and Fantasies*. Oxford University Press.

Griffin, E., Ledbetter, A., & Sparks, G. (2019). *A first look at communication theory*. McGraw-Hill Education.

Hansen, A. (1998). *Mass Communication Research Methods*. New York University Press.

Heide, M., & Simonsson, C. (2016). *Krisen inifrån*. Studentlitteratur AB.

Hilbert, M., Vasquez, J., Halpern, D., Valenzuela, S., & Arriagada, E. (2017). One Step, Two Step, Network Step? Complementary Perspectives on Communication Flows in Twittered Citizen Protests. *eScholarship*, 34(4), 444-461.

Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*. Studentlitteratur.

Katz, E., Lazarsfeld, P. F., & Roper, E. (2017). *Personal Influence: The Part Played by People in the Flow of Mass Communications*. Taylor and Francis.

Lazar, T. (2022). Organizational scandal on social media: Workers whistleblowing on YouTube and Facebook. *Information and Organization*, 32(1),

Mesmer-Magnus, J. R., & Viswesvaran, C. (2005). Whistleblowing in Organizations: An Examination of Correlates of Whistleblowing Intentions, Actions, and Retaliation. *Journal of Business Ethics*, 62(3), 277–297.

Neubaum, G., & Krämer, N. C. (2017). Opinion Climates in Social Media: Blending Mass and Interpersonal Communication. *Human Communication Research*, 43(4), 464–476.

Olesen, T. (2021). Ambivalence, Political Consensus and Conditionality: Support for Whistleblowing among Danish Employees. *Scandinavian Political Studies*, 44(1), 67–90.

Opitz, M., Chaudhri, V., & Wang, Y. (2018) Employee social-mediated crisis communication as opportunity or threat? *Corporate Communications: An International Journal*, 23(1), 66-83.

Riessman, C. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Stage.

Salman, A. (22 februari 2022). Twitter by the numbers: Stats, demographics, and fun facts. *Omnicores Agency*. <https://www.omnicoreagency.com/twitter-statistics/>

Sellnow, T. L. (2013). *Theorizing crisis communication*. [Elektronisk resurs].

Schibsted. (u.å). *About*. <https://schibsted.com/about/>

Silverman, D. (2017). *Doing qualitative research*. SAGE Publications.

Watts, L. L., & Buckley, M. R. (2017). A Dual-Processing Model of Moral Whistleblowing in Organizations. *Journal of Business Ethics*, 146(3), 669–683.

Weibull, L., Wadbring, I., & Ohlsson, J. (2018). *Det svenska medielandskapet: traditionella och sociala medier i samspel och konkurrens*. Liber.

Weimann, G. (1982). On the Importance of Marginality: One More Step into the Two-Step Flow of Communication. *American Sociological Review*, 47(6), 764–773.

Wikén, E. (29 april 2022). Detta har hänt: Skandalen kring Paolo Macchiarini. *Svt*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/detta-har-hant-skandalen-kring-paolo-macchiarini>

Bilagor

Bilaga 1. Kodschema för den kvalitativa innehållsanalysen

Kodschema för kvalitativ innehållsanalys

Mediekanal:

- Svd Expressen Dagens Medicin Läkartidningen Svt Twitter

Datum: _____

Hur porträtteras visselblåsarna?

- Offer Hämnare Hjältar Medbrottsslingar Baktalare Moralister

Offer: Varje gång berättelsen indikerar att någon tycker synd om eller känner sympati för visselblåsarna.

Hämnare: När visselblåsarna framställs som att de ställer krav mot institutet

Hjältar: När visselblåsarna porträtteras som förebilder eller tackas för sin insats.

Medbrottssling: Visselblåsarna målas upp som medskyldiga till skandalen, eller som forskningspartners till Macchiarini.

Baktalare: Visselblåsarna talar illa om institutet eller när narrativet beskriver att Vb vill sprida rykten eller osanning om det.

Moralist: När narrativet lyfter fram visselblåsarnas uttalanden om "att göra det rätta".

Vem är protagonist och vem är antagonist?

- VB A VB B VB C Institutet Media Macchiarini Svenska staten
- Övriga

Vilka diskurser ingår i narrativet?

- Politiska Juridiska Moraliska Call to action För vb's rättigheter

Politiska diskurser: Uppmaning att stifta nya lagar, förändra rättssystemet eller politiken, narrativet riktar sig till politiker.

Juridiska diskurser: Varje gång ord som åtal, domstol, polisanmälan, stämning, etcetera diskuteras i narrativ.

Moraliska diskurser: När narrativet lyfter fram diskurser om rätt och fel i ett större sammanhang än fallet.

Call to action: En direkt uppmaning till att mottagaren ska göra något.

Vbs rättigheter: Uppmaning eller åsikt om att visselblåsare i generell kontext förtjänar bättre rättigheter.

Vem vinner på berättelsen?

- Visselblåsarna Institutet Övriga

Bilaga 2. Kodningsresultat av textmaterialet från massmedia

Artiklar	Datum	Offe r	Hämma re	Hjält ar	Medbrottsling ar	Baktala re	Moralis ter	protagonist	antagonist	politisk a	juridis ka	moralisk a	vb's rättigheter	call to action	Vem vinner på berättelsen?
Privat															
SVD 1	2016-03-09		x					Visselblåsare A	Institutet			x		x	Visselblåsarna
SVD 2	2018-09-14	x			x		x	Visselblåsarna	Institutet	x	x		x		Visselblåsarna
SVD 3	2018-09-17			x	x	x		Institutet	Media			x	x	x	Institutet
SVD 4	2018-09-21	x					x	Visselblåsarna	Institutet		x	x	x		Visselblåsarna
SVD 5	2018-09-25						x	Visselblåsarna	Institutet		x				Visselblåsarna
Expressen 1	2020-06-05	x	x	x				Visselblåsarna	Institutet		x	x	x		Visselblåsarna
Expressen 2	2017-10-12	x						Visselblåsare A	Svenska staten	x	x				Visselblåsarna
Offentlig															
SVT 1	2016-08-31	x						Media	Institutet		x	x	x		Visselblåsarna
SVT 2	2016-09-05	x		x			x	Visselblåsare C	Institutet		x	x		x	Visselblåsarna
SVT 3	2016-09-06	x		x			x	Visselblåsarna	Institutet		x	x	x	x	Visselblåsarna
SVT 4	2018-06-25	x		x	x	x	x	Visselblåsare A	Institutet			x			Visselblåsarna & institutet
SVT 5	2019-03-22	x	x				x	Visselblåsarna	Institutet		x		x		Visselblåsarna
SVT 6	2020-06-04	x	x		x			Visselblåsarna	Institutet		x				Visselblåsarna
SVT 7	2021-07-09	x			x			Visselblåsarna	Svenska staten	x	x		x		Visselblåsarna
Nischade															
DM 1	2018-06-25	x		x	x			Institutet	Visselblåsare A						Institutet
DM 2	2018-09-08		x				x	Visselblåsare A	Svenska staten	x	x		x		Visselblåsarna
DM 3	2018-12-11						x	Visselblåsarna	Institutet		x	x			Visselblåsarna
DM 4	2020-06-04	x						Visselblåsarna	Institutet		x				Visselblåsarna
LT 1	2016-08-25			x				Visselblåsarna	Macchiarini			x			Visselblåsarna
LT 2	2017-10-12						x	Visselblåsare A	Institutet	x		x			Visselblåsarna
LT 3	2018-03-02	x	x	x			x	Visselblåsarna	Institutet		x				Visselblåsarna
LT 4	2018-09-26						x	Visselblåsarna	Institutet		x	x			Visselblåsarna
Totalt		14	6	8	6	2	12			5	16	12	9	4	

Bilaga 3. Kodningsresultat av urvalet meta-hashtags

Tweets	Offe r	Hämna re	Hjälta r	Medbrottslinga r	Baktalar e	Moralist er	Protagonist	Antagonist	Politiska	Juridisk a	Moralisk a	Vb's rättigheter	Call to action	Vem vinner på berättelsen?
#macchi rini- affären														
1							Institutet	Media			x			Institutet
2							Institutet						x	Institutet
3							Media	Institutet					x	Visselblåsarna
4			x				Visselblåsarna	Institutet/ Macchiarini						Visselblåsarna
5							Media	Svenska staten	x					Visselblåsarna
6							Institutet							Institutet
7							Övriga	Institutet			x			Visselblåsarna
8							Övriga							Övrigt
#Macchi arini														
1							Övriga	Tegnell/ Macchiarini					x	Övrigt
2							Media	Övriga					x	Övrigt
3	x	x					Visselblåsarna	Institutet					x	Visselblåsarna
4	x						Visselblåsarna		x				x	Visselblåsarna
5							Övriga	Macchiarini					x	Visselblåsarna
6		x					Visselblåsarna	Institutet	x			x	x	Visselblåsarna
7								Institutet					x	Visselblåsarna
8							Media	Institutet/ Macchiarini					x	Visselblåsarna
#Macchi arini- skandale n														
1								Institutet					x	Visselblåsarna
3							Övriga	Macchiarini/ Institutet					x	Visselblåsarna
3							Institutet			x			x	Visselblåsarna
4							Övriga	Macchiarini					x	Övrigt
5								Institutet		x			x	Visselblåsarna
6										x			x	Övrigt
7								Institutet					x	Visselblåsarna
8							Övriga	Institutet			x			Visselblåsarna
Summa	2	2	1	0	0	0			1	2	6	1	17	

Bilaga 4. Kodningsresultat av urvalet visseblåsarna på Twitter

Tweets	Offe r	Hämna re	Hjälta r	Medbrottsin g	Baktalar e	Morali st	Protagonist	Antagonist	Politisk a	Juridisk a	Moralisk a	Vb's rättigheter	Call to action	Vem vinner på berättelsen?
VB C														
1	x						Övriga	Institutet			x		x	Visseblåsarna
2			x				Övriga							Visseblåsarna
3			x				Visseblåsarna						x	Visseblåsarna
4	x		x			x	Visseblåsarna	Institutet					x	Visseblåsarna
5							Media	Institutet						Visseblåsarna
6	x						Övriga	Institutet			x			Visseblåsarna
7							Visseblåsare C	Institutet					x	Visseblåsarna
VB A														
1	x						Visseblåsare A	Institutet				x	x	Visseblåsarna
2	x						Visseblåsarna	Övriga		x		x		Visseblåsarna
3						x	Övriga	Övriga					x	Visseblåsarna
4	x						Visseblåsare A	Svenska staten					x	Visseblåsarna
5						x	Visseblåsare A	Staten		x			x	Visseblåsarna
6	x						Visseblåsare A	Institutet					x	Visseblåsarna
7			x				Visseblåsare A	Institutet			x		x	Visseblåsarna
8	x		x				Visseblåsare A	Institutet						Visseblåsarna
VB B														
12	x						Visseblåsare A & B	Institutet						Visseblåsarna
15						x	Visseblåsare B	Institutet			x		x	Visseblåsarna
16						x	Visseblåsare B	Svenska akademien			x		x	Visseblåsarna
18			x			x	Visseblåsare A & B	Institutet			x			Visseblåsarna
21	x					x	Visseblåsarna	Institutet						Visseblåsarna
27		x			x		Visseblåsare B	Institutet			x		x	Visseblåsarna
32						x	Visseblåsare B	Macchiarini			x		x	Visseblåsarna
34						x	Visseblåsare B				x			Visseblåsarna
Summa	10	1	6	0	1	9			0	2	9	2	13	
Totalt	12	3	7	0	1	9			1	4	15	3	28	

Bilaga 5. Meningsbärande enheter i urvalet “meta-hashtags”

#Macchiariniaffären	Datum	
1	2019-07-01	Kvällsaktivitet i #Almedalen: författarsamtal med @[Rektor] om #macchiariniaffären. "Kafkaliknande", beskriver hon tiden efter [Medias] utredning.
2	2019-02-03	21 feb. Lyssna till @[Rektor] & @[Författare] på Stadsbibl Sthlm Fri entré. #Macchiariniaffären
3	2018-11-27	"Jag skulle bli bjuden på lunch, vilket i Spanien ofta började med gemensamt inköp av varorna." #[Media] #macchiariniaffären #sanningarochlögnerpåkarolinska
4	2018-10-25	Intressant att ta del av visseblåsarnas berättelse i #Macchiariniaffären och varför det är möjligt att samma sak kan hända igen.
5	2018-02-07	"Hur står det egentligen till med staten?" [Media] resonerar kring #macchiariniaffären #transportstyrelsen #NKS
6	2017-03-17	@[Sjukhusdirektör] öppnar fullsatt pressmöte om hur de går vidare efter #macchiariniaffären #karolinskasjukhuset
7	2016-12-15	Words från panelen om #macchiariniaffären. Ansvaret vilar tungt på Karolinska institutets ledning, ordf i Riksbankens jub.fond #VAbarmetern
8	2016-09-06	#Aktuellt Hur mycket har Nobelpriset skadats av #Macchiariniaffären? Nobelstiftelsens vd [VD]i studion.
#Macchiarini		
1	2020-04-02	"Vad vet Tegnell som inte vi vet?" Jag gissa att det inte har med kunskap att göra utan Narcissistisk personlighetsstörning och auktoritär ledarstil som ingen vågar ifrågasätta. #Macchiarini expressen.se/nyheter/olsens...
2	2019-10-31	(RETWEET FRÅN DM)#Macchiarini @schneiderleonid Dagens Medicin @dagensmedicin. Företag vill pröva nya strupar på patienter. dagensmedicin.se/artiklar/2019/... #svmed
3	2019-06-13	Nu ser KI över sin fuskutredning av Paolo #Macchiarini och medförfattarna. #svmed #vårdpol #Karolinska #aneverendingstory Dagens Medicin @dagensmedicin Omprövningsärende av den kritiserade oredlighetensutredningen mot Paolo Macchiarini och medförfattare kan nu starta på Karolinska institutet. dagensmedicin.se/artiklar/2019/... #svmed
4	2019-03-21	Kammarrätten i Stockholm anser liksom Förvaltningsrätten att forskarna som slog larm om Macchiarinis forskningsfusk och sedan själva anklagats för oredlighet, inte kan försvara sig mot detta i en domstol. #svmed #Macchiarini dagensmedicin.se/artiklar/2019/...
5	2018-11-09	Nu ska kulturen i forskarvärlden och fenomenet forskningsfusk granskas. #svmed #svpol #Macchiarini dagensmedicin.se/artiklar/2018/...
6	2018-09-26	"Visseblåsarna bröt inte mot sekretessen" - DN.SE Äntligen upprättelse för läkarna som anmälde. #karolinskainstitutet #visseblåsare #macchiarini dn.se/arkiv/nyheter/...
7	2018-09-25	Och så dangens #NyaKarolinska! #svmed #Macchiarini @[Sjukhusdirektör] dn.se/nyheter/sverig...
8	2018-09-13	[Medias] dokumentär avslöjade en av Sveriges största medicinska skandaler. Nu släpper han en bok om #macchiarini-affären dn.se/kultur-noje/bo...
#Macchiariniskandalen		
1	2020-07-10	Vet Twitter vad man sysslar med på Karolinska...EGENTLIGEN #macchiariniskandalen @KarolinskaUnsju youtu.be/Q-i2usHP29I
2	2019-02-28	Ny myndighet ska utreda #forskingsfusk - Vetenskap - Vi ska aldrig mer ha något som #Macchiariniskandalen, säger #MatildaErnkran (S), minister för högre forskning och utbildning. #DagensMedicin dagensmedicin.se/artiklar/2019/... #Vetenskap #macciarini
3	2018-09-25	[Chef] fick lämna chefsjobbet på #Karolinska universitetssjukhuset när #Macchiariniskandalen briserade. Nu får han toppjobb i #Landstinget #Sörmland. sn.se/nykoping/chefa...
4	2018-06-20	ny #VARapport – 2016 svarade 35 % att deras förtroende för medicinsk forskni. hade sjunkit som en direkt följd av rapporteringen kring Macchiarini. – Nu stiger alla omr. igen & #medicin är det enda område som kommer upp i samma nivåer som fanns innan #Macchiariniskandalen. Dagens Medicin @dagensmedicin Macchiarinis förtroendeskada verkar ha regenererat #svmed dagensmedicin.se/artiklar/2018/...
5	2016-12-10	De gjorde #Macchiariniskandalen möjlig. Sex av #karolinska höjdarna har fått nya toppjobb och miljonlöner. expressen.se/nyheter/patien... #svmed
6	2016-09-07	Låt #macchiariniskandalen påminna oss att fundera kring de system vi skapar för att mäta #kvalitet även i #skola dn.se/kultur-noje/ku...
7	2016-09-06	"KI-slarv" eller mörkläggnig? Dokument med kritik av Macchiarini saknas i diariet på KI. #Macchiariniskandalen tinyurl.com/hwrt7ed
8	2016-01-30	[Ordförande], ordförande i @karolinskainst itutets universitetsstyrelse. Dags att stiga fram och ta ansvar! #Macchiariniskandalen

Bilaga 6. Meningsbärande enheter i urvalet “visselblåsarna på Twitter”

Visselblåsare C	Datum	
1	2020-04-16	Nej, även [Visselblåsare A], [Visselblåsare B] och [Visselblåsare C] som avslöjade Macchiarini fälldes av KI för forskningsfusk. Så inte omöjligt att KI delar din syn på "hederlighet" och din moraliska kompass. dagensmedicin.se/artiklar/2019/...
2	2018-09-05	@KarinBatelson och @sjukhuslakarna delar ut Årets visslarpris till fyra modiga visslare; [Visselblåsare C], [Visselblåsare D], [Visselblåsare B] och [Visselblåsare A] som avslöjade Macchiarini-affären. Stort tack för ert mod! #svpol #svmed #Framtidenslakare
3	2018-09-05	Sjukhusläkarnas pris Årets Visslare går i år till läkarna [Visselblåsare A], [Visselblåsare C], [Visselblåsare B] och [Visselblåsare D]. Valförtjänt grattis! Sjukhusläkarna @sjukhuslakarna Fyra läkare får priset Årets Visslare mynewsdesk.com/se/sjukhuslaek...
4	2018-09-05	De möttes av isande tystnad sedan de i en rapport avslöjat följden av Macchiarinis ingrepp. Men de har inte fått någon ursäkt från KI eller KS. [Visselblåsare A], [Visselblåsare C], [Visselblåsare B] och [Visselblåsare C] får priset som Årets Visslare. bit.ly/2wMvbVM
5	2016-04-12	@SVTHolmberg Utmärkt inslag med visselblåsaren och thoraxkirurgen[Visselblåsare C].
6	2016-04-12	"Med fackets hjälpt överlevde vi." [Visselblåsare C], en av läkarna som hotades av avsked efter larm om Paolo Macchiarinis forskningsfusk.
7	2016-04-12	Han och hans kolleger slog larm om Macchiarinis misstänkta forskningsfusk. Hjärtläkaren [Visselblåsare C] i #Aktuellt studio.
Visselblåsare A		
1	2021-12-22	[Visselblåsare A] var en av fyra läkare som slog larm om kirurgen Paolo Macchiarini och hans luftstrupar av plast. Men priset för att vara visselblåsare blev högt. Lyssna på säsongens sista avsnitt av "Jag var där", podden jag gör med @snyggmattias . podplay.com/.../50-macchia...
2	2019-10-24	"Nya oredlighetsnämnden är inte tillräcklig. Visselblåsare borde få gå direkt till nämnden och få sekretesskydd men så blir det inte", säger [Visselblåsare A] #sacoforum
3	2019-10-16	Årets tema på Sacos högskolepolitiska forum 24 oktober är "Hotet mot akademisk frihet". Medverkar gör bl a två av visselblåsarna från Macchiariniskandalen, [Visselblåsare A] och [Visselblåsare B]. Anmäl dig här: saco.se/sacos-hogskole... #sacoforum
4	2019-03-22	Dagens Medicin skriver om kammarrättens beslut att neka visselblåsarna i Macchiarini-affären prövningstillstånd. "Vi räknar med en annan bedömning i en högre instans", säger kirurgen och forskaren [Visselblåsare A]. bit.ly/2OkAq7I
5	2017-12-19	"Därför känns det oerhört bra att se över det här beslutet och den här gången göra rätt", säger visselblåsaren [Visselblåsare A] till mig med anledning av åklagarmyndighetens beslut att se över förundersökning mot Paolo #Macchiarini #svmed dagensmedicin.se/artiklar/2017/...
6	2017-05-03	Läsvärd intervju med visselblåsaren [Visselblåsare A]. vi-tidningen.se/utfrusen/
7	2017-02-02	Otroligt upprörande om korruption och forskningsfinansiering i kölvattnet av Macchiarini-affären. Och hatten av för [Visselblåsare A].
8	2017-02-02	[Visselblåsare A], one of the docs. revealing the Macchiarini-scandal at Karolinska Hospital, treated worse than M. by the institution!
Visselblåsare B		
1	2019-10-24	[Visselblåsare A] och [Visselblåsare B] om vådan av att vara visselblåsare #sacoforum
2	2019-06-13	"Vi lutar inte på att KI kan korrigera alla felaktiga saker utan att selektivt ta hänsyn till sin egen agenda", säger visselblåsaren [Visselblåsare B] till @CM_Hake Nyhetsutvecklingen kring Paolo #macchiarini fortsätter
3	2018-12-11	"Viktigt att sanningen kommer fram" – Visselblåsaren [Visselblåsare B] tror att den återöppnade förundersökningen även kan kasta ljus över hur Macchiariniskandalen mörklades och drar paralleller till Svenska Akademien #svmed dagensmedicin.se/artiklar/2018/...
4	2018-11-21	Nu är det dags för två läkare som oavsett konsekvenser för dem själva valt yrkesetikens linje för att värna patientsäkerheten och vissa om macchiarini-skandalen: [Visselblåsare A] och [Visselblåsare B] #fum18
5	2018-09-28	"Det blev ett ganska aggressivt avslut" – [Visselblåsare B] och [Visselblåsare A] var Macchiarinis kollegor på Karolinska men blev till slut de som konfronterade honom och larmade om hans metoder. #bokmässan
6	2018-05-07	– Det är märkligt efter allt som hänt att han sitter kvar, säger [Visselblåsare B], en av de fyra visselblåsarna. Dagens Nyheter @dagensnyheter Karolinskas sjukhusdirektör tog parti för Macchiarini – detta har hänt i Macchiariniskandalen #sjukpol #vardpol dn.se/sthlm/karolins...
7	2017-10-25	AsSurgon he hasNoJudgement,but he's aGoodSellerSays @[Visselblåsare B] ,MD/Researcher(I will translate this video later) tv4play.se/program/nyhets...
8	2016-09-26	Jag och [Visselblåsare B] pratar #Macchiarini , #forskningsetik och vetenskaplig oredlighet på #Bokmässan i lördags.